

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้ทราบความคาดหวัง (Expectation) ของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และลักษณะสำคัญของยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คนคือ นักวิชาการ นักพัฒนาครู และครูผู้สอน โดยแบ่งเนื้อหาการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญจำเป็นที่ครูจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. สิ่งสำคัญจำเป็นที่ครูต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
3. ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
4. การนำผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. ความเชื่อ ความรู้และทักษะพื้นฐานของครูในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ตอนที่ 1 ความสำคัญจำเป็นที่ครูจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความสำคัญจำเป็นที่ครูจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับครูประถมศึกษา เพื่อใช้ในการออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ตอบสนองกับผู้เรียน และเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา การให้ความช่วยเหลือและพัฒนานักเรียน ผลการวิเคราะห์ความสำคัญจำเป็นของการรู้จักนักเรียนแบ่งการนำเสนอดังนี้

- 1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการ
- 1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักพัฒนาครู
- 1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มครูผู้สอน

1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการ

ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการได้ให้ความเห็นว่าการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอนและเป็นรากฐานของการศึกษาไทย ซึ่งครูในอดีตจะส่งเสริมพัฒนาศิษย์ตามความสามารถของแต่ละคน โดยดูจากพื้นฐานความรู้ความสามารถของผู้เรียน ผู้

ทรงคุณวุฒิเน้นความจำเป็นของการรู้จักนักเรียนเพื่อการออกแบบการเรียนการสอนตอบสนองกับผู้เรียน เมื่อครูรู้จักนักเรียนจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนจะดีขึ้น และช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสิ่งนี้เป็นคุณสมบัติสำคัญของครูที่จะต้องเรียนรู้ลูกศิษย์เสมือนเป็นลูกของตน และยังสอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 43 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 ที่ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาอันมุ่งประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงคุณค่าและความสำคัญของผู้เรียน

“นั่นเป็นหัวใจของการศึกษาเลยนะ จริง ๆ แล้ว ระบบการศึกษาไทยหรือระบบการศึกษาตะวันออกนั้นะ เรามีรากฐานการศึกษาเป็นรายบุคคล ไม่ใช่เป็นระบบอุตสาหกรรมอย่างนี้ สมัยก่อนดักศิลา ใครมาสมัครเขาต้องดูแวว ว่าคนไหนเรียนตรงไหนได้ดี ของจีนก็เหมือนกัน ของไทยก็เหมือนกัน ที่เรียนกัน คนนี้หน่วยก้านดี ไปต่อเพลงกับครูคนนั้นซิ แล้วครูจะต้องดูว่าศิษย์คนนี้ดีไหม มีคุณธรรมไหม แล้วต่อวิชาให้ อันนั้นคือการศึกษารายบุคคล...เด็กมีความแตกต่างและหลากหลาย มองเทือกเขาซิคะ คนก็เหมือนเทือกเขา มีสูงมีต่ำ ในยอดเขาสูง Everest ก็มีเหวนในตัว แล้วมีหน้าตามีเอกลักษณ์ แล้วเขาในโลกนับหมื่นแสนยอด มันมีเอกลักษณ์ เขาลำพูนไม่เหมือนเขาเชียงใหม่หรือก หนดอยู่ใกล้ ๆ กัน เด็กก็เหมือนกันในตัวเด็กคนหนึ่ง ๆ ก็มีจุดเด่น เนินเขาที่เตี้ยที่สุด เทียบกับคนที่มีสติปัญญาน้อยมาก ๆ ก็ยังมียอดเขาจริงไหม ก็มีลักษณะที่เป็นจุดแข็งของเขา ฉะนั้นการรู้จักตัวตนของเด็กจึงเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ถ้าเราไม่รู้ตรงนี้เราจะไปออกแบบการจัดการศึกษาอย่างไร ทำไม่ได้” (นักวิชาการ 4)

“การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หนึ่งก็ทำให้ผู้เรียนรู้สึกดีที่ครูรู้จักตนเอง สองครูก็จะได้รู้ศักยภาพพื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการหาวิธีทำให้เขาเกิดการเรียนรู้ที่ได้สอดคล้องกับสภาพของเขา” (นักวิชาการ 3)

“ลูกศิษย์ก็เหมือนลูก ลูกศิษย์เป็นลูกชนิดหนึ่ง เหมือนกับถามว่ารู้จักลูกไปทำไม รู้ทุกอย่างที่เป็นตัวเขา เพื่อทุกอย่างที่จะดีกับเขา ทุกอย่างที่เป็นตัวเขา เพื่อจะทำทุกอย่างที่ดีเพื่อตัวเขา คำถามนี้มันต้องเป็น basic ของความเป็นครูเลยแหละ ถ้าทำได้นะไม่เว้นแม้แต่เด็กโต” (นักวิชาการ 1)

“เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้เนี่ยถ้ามองตามเป้าหมายระดับชาติใหญ่ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติพูดไว้เลยว่ามาตราที่ 22 ผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญที่สุด ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ และพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพเขา และกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 43 เขาบอกไว้เลยว่า สิทธิของผู้คน สิทธิของมนุษย์อันแรกเลย มนุษย์เองในฐานะที่จะต้องเติบโตพัฒนา ในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์ ให้สมบุรณ์และมีคุณภาพ สิทธิเขาจะได้ทำอะไรต่าง ๆ ตามสิทธิที่เขาควรจะได้ควรจะเป็นที่สังคมหรือรัฐจะต้องมองเขา ถ้ามองในเรื่องกฎหมายนี่คือในเรื่องนี้เลย กลับมาจากตรงนั้นมาสู่ห้องเรียนและชุมชน เมื่อเขาเป็นมนุษย์ เขาเป็นบุคคลนะครับ เราจะต้องรู้จักเขา เมื่อเขาอยู่ในห้อง

แม่ แม่เขาคุ่มครอง เขาออกจากห้องแม่ร้องอูแว่ว บ๊อบ กฎหมายต้องคุ่มครองเขาเลยนะ ...นี่แหละ คือที่มาที่ไปที่จะต้องสร้างความตระหนัก ความสำคัญ และความจำเป็นที่ต้องให้ครูต้องรู้จักเด็ก เป็นรายบุคคล เพราะว่าเขาเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าเขามีวิถีคิด วิธีการเรียนรู้ และศักยภาพของเขาไม่เหมือนกัน ต้องดึงเขาขึ้นมา นี่คือการที่ไปที่ไปว่า เราจะต้องรู้ไปทำไมเพื่ออะไร...รู้มาเพื่อจัดการเรียนการสอน รู้มาเพื่อพัฒนาเขา เพื่อจะเติมเต็มให้เขา.." (นักวิชาการ 2)

นอกจากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการยังให้มุมมองที่สะท้อนสภาพปัญหาของระบบการศึกษาในปัจจุบันที่ครูยังไม่ให้ความสำคัญกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในการจัดการเรียนการสอน จึงทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับประโยชน์ในสิ่งที่ควรจะได้รับ อันเป็นผลมาจากการที่ครูขาดความเอาใจใส่ ขาดความละเอียดอ่อนเพียงพอที่จะมองเห็นว่าเด็กแต่ละคนมีศักยภาพ วิธีการเรียนรู้ และวิถีคิดอย่างไร สิ่งที่ครูรู้จักนักเรียนยังไม่ลึกซึ้งเพียงพอที่จะช่วยเหลือพัฒนานักเรียนได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ได้

"ของเราตอนนี้เรียกว่าการศึกษาไม่เลือกหน้า เหมือนฟาร์มเลี้ยงไก่ ถึงเวลาให้อาหาร ถึงเวลาเชือดหมดคือสอบ ๆ ๆ เป็นอุตสาหกรรม เรานำระบบคิดฝรั่งมาใช้ ก็ดีบางอย่าง เราสามารถตรวจสอบ เขามีระบบ เรารับเขามาทุกอย่างเลย เราทิ้งของเก่าทันที ทำให้เกิดความแปลกแยกไม่สมดุลในการเรียนรู้ แม้ฝรั่งเองก็มีปัญหาเช่นกัน มาจากรากเขาเอง มาจากความคิดเขาเอง ทำยที่สุดแล้วการเรียนแบบระบบอุตสาหกรรมก็มีปัญหา เด็กไม่ได้เรียนรู้ในตามสมควร" (นักวิชาการ 4)

"คราวนี้ครูไม่มองถึงตรงนี้เลย จะมองข้ามเด็กไป ไม่เคยมองว่าเด็กนี้มีวิถีคิดอย่างไร เขามีวิธีการเรียนรู้อย่างไร แล้วก็ศักยภาพเขาที่มันแฝงอยู่ หรือความสามารถที่มันแฝงอยู่ แฝงเร้นอยู่ในตัวเขา ที่เราไม่เคยดูแลเขาตรงนั้นเลย เรื่องสิทธิก็ไม่ได้รับการดูแล เรื่องศักยภาพก็ไม่ได้รับการดึงขึ้นมา ฉะนั้นตรงนี้เด็กก็จะเสียโอกาสไปโดยไม่รู้ตัว..." (นักวิชาการ 2)

"ครูทุกวันนี้ไม่ค่อยรู้เป็นรายบุคคล ที่รู้ผิวเผิน ไม่รู้ใจเด็กแล้วก็ชอบเอากรอบ.. กรอบที่ครูใช้กับนักเรียนมีอยู่ไม่กี่กรอบหรอก พอเด็กงอแงแล้วมีปัญหา แล้วเขาเป็นลูกคนกลางนะ ชอบคิดทันทีเลยว่าไอ้ฉัน เป็นลูกคนกลาง แล้วก็คิดว่าตนเองรู้จักเขา มันคล้าย ๆ อะไรฝั่งใจมา คิดตาม pattern ที่ตนเองถูก train มา พอเด็กเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ก็จะบอกว่า นี่จะช่วยตัวเองไม่ค่อยได้เพราะเป็นลูกคนเดียว พอเป็นลูกคนสุดท้ายก็จะบอกว่าเป็นลูกคนสุดท้าย พอเป็นลูกคนโตก็จะบอกว่า ไอ้ฉันมันเชื่อมั่น จะเป็นผู้นำ ครูว่า nature ของเด็กแต่ละคนนั้นะ ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามกรอบทฤษฎี ฉะนั้นการที่ครูแต่ละคนบอกว่าตนเองรู้จักเด็กนี่นะ ขอให้แน่ใจนะว่ารู้จริง การรู้จัก ดี แต่ขอให้รู้จริง ครูจะไม่ละเอียดอ่อนเลยว่าเด็กแต่ละคน sensitive แคไหน ครูจะไม่ละเอียดอ่อน ครู

จะบอกแต่เพียงว่า ใช้นี้ไม่กล้าแสดงออก แต่ครูก็จัดการไม่ได้ว่าไอ้ที่ไม่กล้าแสดงออกนี่นะเพราะอะไร..." (นักวิชาการ 3)

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักพัฒนาครู

ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักพัฒนาครูเห็นว่าการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับครูประถมศึกษา เพราะจะทำให้ครูสามารถนำความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนไปใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ ทั้งหลักสูตร กิจกรรม รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และเพื่อต่อยอดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้งอกงามขึ้นอย่างเต็มศักยภาพ ช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา พัฒนาส่งเสริมเด็กปกติ จากความสำคัญจำเป็นเหล่านี้การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจึงถูกกำหนดให้เป็นกิจกรรมหลักเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

"ที่เรียกว่าเป็นข้อเหวี่ยง การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การเปลี่ยนแนวคิดใหม่ คำจำกัดความก็ว่าได้ของการเรียนการสอน เราพูดถึงว่าการสอนคือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนให้ตรงกับศักยภาพของเขา ต่อยอดสิ่งที่เขามีอยู่แล้วและให้เป็นไปตามธรรมชาติการเรียนรู้ของเขา นี่ก็เป็นความหมายหนึ่งของการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตรงจุดนี้ค่อนข้างให้ความสนใจเด็กเป็นรายบุคคล..... ครูจึงจำเป็นที่จะต้องรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล ตรงนี้เป็น key มากเลย" (นักพัฒนาครู 1)

"เพื่อจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนักเรียนแต่ละคน เราไม่อยากสอนทุกคนเหมือนกันหมด เพราะเด็ก 30 คน ก็ 30 แบบ เราสามารถรู้ได้ว่าคนนี้เป็นแบบนี้ เราก็สามารถเลือกกิจกรรมให้สอดคล้องกับเขามันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้มากเลย และเขาก็จะได้เรียนรู้เต็มศักยภาพจริง ๆ ครูไม่รู้ศักยภาพของเด็ก ก็จะทำไม่ได้ ที่ครูจะไปจัดได้สอดคล้องกับเขา คิดว่าจำเป็นอย่างมาก...สพช.จึงเน้นเป็นอันดับแรกเลย เป็นข้อเหวี่ยงแรกคือ ศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล ก่อนครูจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ครูต้องรู้จักเด็กเป็นรายบุคคลก่อน" (นักพัฒนาครู 2)

"เพื่อจะจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองของผู้เรียน ดังนั้นเราต้องรู้จักผู้เรียน เขาต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองกับผู้เรียน ตามหลักปฏิรูป ฉะนั้นการจะออกแบบให้ตอบสนองกับผู้เรียนก็ต้องรู้จักผู้เรียน ฉะนั้นจุดประสงค์การรู้จักผู้เรียนก็เพื่อนำข้อมูลการรู้จักนักเรียนไปออกแบบกิจกรรม ออกแบบทุกอย่างตั้งแต่หลักสูตร กิจกรรมการวัดผลประเมินผล" (นักพัฒนาครู 3)

“มีความจำเป็นมากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เราช่วยเหลือเด็ก เด็กมีปัญหาในด้านต่าง ๆ อย่างเด็กปกติเราจะช่วยส่งเสริมให้ถึงที่สุด ที่สำคัญที่สุด ไม่ว่าจะเป็เด็กเก่งหรือเด็กอ่อน ต้องได้รับการพัฒนาเท่าเทียมกัน” (นักพัฒนาครู 4)

1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มครูผู้สอน

ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มครูผู้สอนเห็นว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความจำเป็นที่จะช่วยให้ครูสามารถแก้ไข พัฒนาลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของผู้เรียนได้ และจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ และยังเป็นประโยชน์ต่อครูที่จะได้รู้ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองและใช้ในการปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้น

“จำเป็นมาก มันเป็นเรื่องสำคัญของครูอีกเรื่องหนึ่ง เขาเปรียบเทียบว่าถ้าเป็นหมอดูต้องรู้จักคนไข้ว่าเขาเป็นโรคอะไร เราถึงจะรักษาเขาหาย เด็กเหมือนกันครับ ถ้าเราไม่รู้ว่าเขามีความพร้อมทางการเรียนอย่างไร มีจุดบกพร่องอย่างไร มีความพร้อมด้านใดบ้าง ไม่พร้อมด้านใดบ้าง ถ้าเรารู้จุดนี้เราจะทำให้เขาเรียนรู้ตามศักยภาพได้” (ครูผู้สอน 3)

“การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคลคือเรารู้จักตัวเอง เพราะเด็กคือตัวแทนของเรา ถ้าเราไม่รู้จักเด็กก็เหมือนเราไม่รู้จักตัวเอง ...ว่าเด็กคนนั้นมีปัญหาและเราแก้ปัญหาได้ไหม ลีลาการสอนเราสามารถสนองลีลาการเรียนของเขาไหม ถ้าเขายังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแสดงว่าลีลาการสอนของเรา ไม่ได้ เราต้องพัฒนา เราต้องพัฒนาลีลาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลีลาการสอนของเรา เพื่อไปพัฒนาพฤติกรรม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของเรา เพื่อให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้” (ครูผู้สอน 1)

จากตารางที่ 4.1 สรุปการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการ นักพัฒนาครู และครูผู้สอน จำนวน 12 คน เกี่ยวกับเหตุผลสำคัญที่ครูประถมศึกษาจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ร้อยละ 83.3 ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด เห็นว่ารู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นมาใช้ออกแบบและปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามศักยภาพ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน และเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือพัฒนาผู้เรียน รองลงมาเป็นความสำคัญตามนโยบายปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ร้อยละ 50.0) และถือเป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอน (ร้อยละ 16.7) นอกจากนั้นทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อต่อยอดการเรียนรู้

ของผู้เรียนได้ ทำให้รู้ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนของครู และยังทำให้ผู้เรียนรู้สึกดีต่อครู (ร้อยละ 8.3)

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของเหตุผลสำคัญของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (จำนวน 12 คน)

เหตุผลสำคัญจำเป็นของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ผู้ทรงคุณวุฒิ				ร้อยละ
	นักวิชาการ	ศน.	ครู	รวม	
ออกแบบ/ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะกับผู้เรียน	4	4	2	10	83.3
แก้ไขปัญหา ช่วยเหลือ และพัฒนานักเรียน	2	4	4	10	83.3
สนอง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ / การปฏิรูปการศึกษา	2	4	-	6	50.0
เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอน	1	-	1	2	16.7
ต่อยอดการเรียนรู้ของนักเรียน	-	1	-	1	8.3
ทำให้ครูรู้ผลการสอนของตนเอง	-	-	1	1	8.3
ทำให้ผู้เรียนรู้สึกดี	1	-	-	1	8.3

ตอนที่ 2 สิ่งสำคัญจำเป็นที่ครูต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการ นักพัฒนาครูและครูผู้สอนในสิ่งที่ครูจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลพบที่มีความหลากหลายดังที่ปรากฏจากคำให้สัมภาษณ์ เพื่อให้เห็นความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละกลุ่ม การนำเสนอผลการวิเคราะห์จึงแบ่งตามลักษณะของกลุ่ม ดังนี้

- 2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการ
- 2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักพัฒนาครู
- 2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มครูผู้สอน

2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการ

ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการจะมองถึงสิ่งจำเป็นที่ครูจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในลักษณะองค์รวม รอบด้าน และต้องรู้จักถึงความเป็นตัวตนที่แท้จริงของนักเรียน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ครูประมณศึกษามองเห็นสภาพปัญหาของนักเรียนและสามารถช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพได้ ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการได้ระบุว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูจะ

ต้องรู้คือ สติปัญญา ผลการเรียนรู้ จิตใจ บุคลิกภาพ สุขภาพร่างกาย อารมณ์ สังคม ความชอบ ธรรมชาติ/พัฒนาการ ลักษณะนิสัย จุดเด่นจุดด้อย ศักยภาพ ความสามารถ และวิธีการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

“รู้ทุกอย่างที่เป็นตัวเขา ถ้าเอากลับทางจิตวิทยา มา มันทุกอย่างเลยนะ ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา กรอบมาตรฐาน 5 ด้านนี้หมดแล้ว คุณต้องรู้เด็ก สุขภาพเป็นอย่างไร โรคภัยไข้เจ็บเป็นอย่างไร มีข้อย่อหย่อนทางร่างกายอย่างไร การมองเห็นการได้ยินของเขา ความเข้าใจ หน่วยก้านการกีฬา ทุกเรื่อง จิตใจเป็นอย่างไร เปราะบาง มีปัญหาอะไรไหม หรือสมบูรณ์ดี อารมณ์เป็นอย่างไร เยือกเย็น ซื่อไหม ละเอียดอ่อน มีอารมณ์ศิลปินหรืออะไร สังคมเป็นอย่างไร เขาได้อะไรกับเพื่อน เสียอะไรกับเพื่อน สติปัญญาเขาเป็นอย่างไร เก่งไหม ชอบเรียนอะไร เขามีพรสวรรค์อย่างไร เขามี talent ด้านไหนไหม อาจจะมี gift ก็ได้หรืออย่างไร ทั้งหมดนี้ไม่ใช่เดี่ยว ๆ มันบูรณาการ มัน interact กัน ร่างกาย อารมณ์ สังคม ก็ interact กับสติปัญญา ความถนัดของเขาทำให้มีเพื่อนแบบหนึ่ง อะไรแบบนี้ ...มันต้องรู้ทุกเรื่อง รู้มากพอที่เราจะแน่ใจว่าเวลาสอนเขา ช่วยเขา สอนและช่วยเขาอย่างถูกวิธีนะ สอนและช่วยอย่างถูกธรรมาภิบาล สอนอย่างถูกตัวตนของเขา ถูกกับสติปัญญาของเขา ไม่เร็วไปไม่ช้าไป ไม่ยากไปไม่ง่ายไป...” (นักวิชาการ 1)

“personality เขาเป็นอย่างไร ระดับสติปัญญาเขาเป็นอย่างไร ระดับความคิดเขาเป็นอย่างไร เขาคิดอย่างไร เขามีอะไรโดดเด่น เขามีอะไรด้อย มันอยู่ในตัวเขา...” (นักวิชาการ 4)

“สิ่งที่ต้องการคือภูมิหลังเขา วิธีที่เขา มา เขามาจากอะไร ครอบครัวอะไร ฐานะทางเศรษฐกิจเขาเป็นอย่างไร การอบรมเลี้ยงดู วิธีคิด ค่านิยมของแต่ละครอบครัวไม่เหมือนกัน ...ต้องดูเขา ถ้าเรารู้จักเด็กตรงนี้จะป็น input มาทำให้เราออกแบบตรงนี้ และเราจะรู้วิธีการเรียนรู้ของเด็กได้ดีขึ้น การเรียนการสอนก็จะไป ต้องมองเด็กให้รอบ ...กลุ่มเพื่อนที่เขาคบเป็นอย่างไร ...ฉะนั้นการรู้จักเด็กสำคัญ ถ้าเรามองภาพรวมเขาไม่ได้ และหาข้อมูลไม่ครบ การเรียนรู้ก็จะแหง” (นักวิชาการ 2)

“ศักยภาพพื้นฐานเขาคืออะไร สองผลการเรียนเขาเป็นอย่างไร สามเขาชอบอะไร ไม่ชอบอะไร ธรรมชาติเขาเป็นอย่างไร ทุกอย่างบุคลิกภาพ นิสัยใจคอ ถ้ารู้จักผิวเผินว่า ลูกเค้าเหล่าใคร อย่างเรารู้จักเด็กชื่อนี้ จังหวัดนี้ ราชภัญนี้ สมมตินะ ครูว่าแค่นี้ไม่พอ ที่จะบอกว่า รู้จักเขา ถ้ารู้แค่นั้นไม่เกิดประโยชน์...” (นักวิชาการ 3)

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักพัฒนาครู

สิ่งที่ครูจำเป็นต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักพัฒนาครู จะเน้นในกรอบพัฒนาการทางด้านจิตวิทยาได้แก่ สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม นอกจากนั้นครูจะต้องรู้ในความถนัดในการรับรู้และการแสดงออกของนักเรียน รวมทั้งพื้นฐานด้านทักษะการเรียนรู้ สิ่งที่ครูต้องรู้เกี่ยวกับผู้เรียนตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักพัฒนาครูคือ อารมณ์ สังคม ความชอบ ความถนัด ผลการเรียนรู้ สุขภาพร่างกาย สติปัญญา ภูมิหลังทางครอบครัว ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนและกระบวนการเรียนรู้

“..ก็คงต้องดูพัฒนาการ อารมณ์ สังคม สติปัญญา เราจะพูด 3 ด้านนี้ สามด้านนี้เป็นเรื่องที่ต้องมี แต่ละด้านก็จะแตกไปอีก พูดถึงเรื่องสติปัญญานี้เราจะจับอย่างไร เราจะจับเป็นรายวิชา เราจะจับเป็นเรื่องตามความสนใจครู ตามพหุปัญญา ตามสติปัญญา หลายวิชา...เป็นความถนัด ความสามารถในด้านนั้นด้วย” (นักพัฒนาครู 1)

“สิ่งที่เด็กชอบทำกิจกรรมลักษณะไหน อย่างเช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน ถนัดอย่างไร ฟังแล้วเข้าใจดี หรือว่าอ่านแล้วเข้าใจดี อันนี้สำคัญ เพราะว่าเวลาเด็กรับรู้เขารับรู้จากการฟังหรือการอ่านตรงไหน เขาถนัดในการรับรู้ตรงไหน อันที่สองคือความถนัดในการแสดงออก การแสดงออก พูดออกมาหรือว่าเขียน ตรงนี้สำคัญ เราจะรู้เลยว่าเด็กรู้และไม่รู้ตรงไหน การรับมีทั้งฟังและอ่าน การสังเกต การดู เด็กเห็นอะไรมองแบบวิเคราะห์หรือแบบองค์รวม...สิ่งที่เพิ่มเติมคือ ครูต้องรู้ความถนัด ข้อบกพร่องทางร่างกาย ถ้าเดินไถ่สั่นจะให้ ออกเสียงชัด ๆ คงเป็นไปไม่ได้ ต่อไปน่าจะเป็นความชอบ คงจะหลากหลายมาก สังเกตกลุ่มเพื่อนที่ชอบทำงานร่วมกัน ดูว่าเขาชอบจับกลุ่มกับใคร...สิ่งสำคัญที่สุดคือ การรับรู้ อันที่สองคือการเข้าสังคม...” (นักพัฒนาครู 2)

“สติปัญญาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ อารมณ์นี่ก็สังเกต จิตใจ สังคมก็ดูเพื่อน อยู่กับเพื่อนได้ไหม เรามักจะเอาผลสัมฤทธิ์เป็นตัวตั้ง choice ที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ ยิ่งเรียนก็ไม่ค่อยรู้เรื่อง นิสัยเกรดด้วย ครูก็ยิ่งต้องศึกษาเด็ก มาจากไหนเกเรนี่ มักจะพบว่าเด็กขาดความอบอุ่น ก้าวร้าวมาจากไหน..” (นักพัฒนาครู 4)

“ขณะนี้ครูรู้ว่าจะต้องรู้ครอบครัว สุขภาพ เรื่องครอบครัวมาที่ 1 เรื่องสุขภาพมาที่ 2 สุขภาพต้องทั้งกายใจ ความชอบ ขอบแยกไปจากความถนัดนิดหนึ่ง เพราะบางทีชอบแต่ไม่ถนัด ต้องดูทั้งความถนัด ความชอบ พื้นฐานการเรียนรู้ ทักษะ ทางด้านคณิต ตัวเลข ด้านการบวก ลบ คูณ หาร ..ภาษามีทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน เขียนได้เป็นคำ ๆ เขียนได้เป็นประโยค ..” (นักพัฒนาครู 3)

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มครูผู้สอน

กลุ่มครูผู้สอนจะมีแนวคิดเรื่องสิ่งที่ต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลใน 2 ลักษณะ โดยลักษณะแรก เก็บข้อมูลเพื่อเข้าสู่ระบบข้อมูลสารสนเทศ (MIS) ซึ่งจะต้องรู้ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านครอบครัว / สังคม และด้านสุขภาพ / ภาวะโภชนาการ และลักษณะที่สอง เป็นการรู้จักนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนปกติ ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องลักษณะนิสัย พฤติกรรมและด้านสังคมของนักเรียนเป็นอันดับแรก ซึ่งเชื่อว่าเมื่อรู้จักนิสัย และสามารถปรับปรุงแก้ไขลักษณะนิสัยที่ไม่พึงประสงค์ได้ จะสามารถทำให้พัฒนาการด้านอื่น ๆ ดีขึ้น สิ่งสำคัญที่ครูต้องรู้จักผู้เรียนตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มครูผู้สอนคือ ลักษณะนิสัย พฤติกรรม สังคม ครอบครัว ผลการเรียนรู้ สุขภาพร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา ความชอบ พัฒนาการ จุดเด่น จุดด้อย ความต้องการ และสภาพปัญหาของนักเรียน

“นิสัยใจ รู้จักนิสัยของเด็กแต่ละคน ...ดูเรื่องนิสัย ดูเรื่องอารมณ์ เช็คลักษณะ สติปัญญาจะตามมา นิสัยมาก่อนเสร็จแล้วเช็คอารมณ์ อารมณ์แต่ละคนไม่เหมือนกัน” (ครูผู้สอน 4)

“เสื้อผ้าที่เขาเอามาใช้ ร่างกาย ตัดเล็บต้องเดือนใหม่ ถ้าเดือนแสดงว่า เขาไม่รักตัวเองแม้แต่ตัวเขาเอง เสื้อผ้าสกปรก ถ้าอ้างว่ายากจนความจนในการตัดเล็บไม่ใช่เรื่องยาก ลายมือที่เขาเขียน ยางลบที่เขาลบสะอาดใหม่ เก็บเรียบร้อยใหม่...จะบอกนิสัย การดูตาย การเอาเปรียบเพื่อน ลักษณะพฤติกรรมจะบอกลักษณะนิสัยวิถีชีวิตเขา...ชื่อสัตว์ ชื่อตรงใหม่ รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล ดูลักษณะนิสัยเขา พฤติกรรมเขา” (ครูผู้สอน 1)

“สังเกตเพื่อนที่ชอบ...สังเกตว่าเขาชอบทำอะไรมากที่สุด รังแกเพื่อน ชอบให้ของเพื่อน พฤติกรรมที่เขาแสดงออก การเรียนต้องดูว่าเขาคิดเป็นไหม หรือชอบลอกเพื่อน” (ครูผู้สอน 2)

“...โปรแกรม MIS มีด้านใหญ่ ๆ ที่เก็บอยู่ 3 ด้าน ด้านครอบครัวและสังคม ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านสุขภาพกาย ภาวะโภชนาการ ต้องไปดูอีกว่าภาวะด้านจิตใจ ต้องดูด้วย สุขภาพทั้งจิตและกาย เราเอาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลัก ถ้าตัวนี้ผลสัมฤทธิ์ตกต่ำเราก็อยมาดูครอบครัวและด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ...คือรู้ปัญหา รู้ความต้องการ รู้จุดเด่นจุดด้อย รู้สภาพครอบครัว สุขภาพจิตสุขภาพกายของเขา รู้ได้มากเท่าไรยิ่งดี” (ครูผู้สอน 3)

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการ นักพัฒนาครู และครูผู้สอนถึงสิ่งจำเป็นที่ครูประถมศึกษาจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผลปรากฏว่า ครูจะต้องรู้รอบด้านในความเป็นตัวตนของผู้เรียน และต้องลึกซึ้งเพียงพอที่จะสามารถนำมาใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนให้มากที่สุด สิ่งจำเป็นที่ครูจะต้องรู้จักผู้เรียน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญด้านอารมณ์และสติปัญญาที่สุด รองลงมาเป็นด้านสังคม ร่างกาย จุดเด่น จุดด้อย ธรรมชาติ/พัฒนาการ และครอบครัว

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของสิ่งจำเป็นที่ครูจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (จำนวน 12 คน)

สิ่งจำเป็นที่ครูจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ผู้ทรงคุณวุฒิ				ร้อยละ
	นักวิชาการ	ศน.	ครู	รวม	
อารมณ์	4	4	4	12	100.0
สติปัญญา	4	4	4	12	100.0
สังคม	1	3	4	8	66.7
ร่างกาย	1	2	1	4	33.3
ครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู	1	1	2	4	33.3
จุดเด่นจุดด้อย	1	-	1	2	16.7
ธรรมชาติ/พัฒนาการ	1	-	1	2	16.7

ตอนที่ 3 ยุทธวิธีในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสามกลุ่ม มีจุดต่างและจุดเหมือนในหลากหลายของยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์แต่ละกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จึงนำเสนอเป็นรายบุคคล และสรุปภาพรวมแต่ละกลุ่ม รวมทั้งสรุปยุทธวิธีที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสามกลุ่มในตอนท้าย การนำเสนอตามลำดับดังนี้

- 3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการ
- 3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักพัฒนาครู
- 3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มครูผู้สอน

3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการ

3.1.1 นักวิชาการ 1

ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษิตามความคิดเห็นของนักวิชาการท่านแรก ได้แก่

- (1) ครูต้องเป็นผู้มีความสุขจากการให้ ตระหนักอยู่ในใจว่าครูจะต้องรู้จักลูกศิษย์
- (2) เก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนอย่างต่อเนื่องจากการสังเกต Portfolio บันทึกประจำวัน เป็นต้น
- (3) การรวมกลุ่มเพื่อนครูเพื่อให้ความช่วยเหลือ ให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันในการศึกษาทำความเข้าใจ ช่วยเหลือ พัฒนาพฤติกรรมนักเรียน เป็นกลุ่มวิจัยพฤติกรรมเด็ก เป็นกลไกวิจัยพัฒนาต่อเนื่องของครู ซึ่งจะจัดหาและอำนวยความสะดวกในเรื่องเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการวัดและประเมินผลเพื่อการรู้จักผู้เรียนมากขึ้น
- (4) การใช้เครื่องมือแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบและแบบวัดต่าง ๆ บูรณาการในกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ
- (5) การออกแบบเครื่องมือประเมินผลควรเป็นลักษณะปลายเปิด เพื่อให้ครูรู้จักผู้เรียนจากการเขียนสะท้อนความคิดของนักเรียนออกมา
- (6) ควรมีจุดในการสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 3 ครั้ง

“portfolio ทำแบบสังเกต ทำบันทึกรายวัน มีกลุ่มครูช่วยกันตีความ สร้างกลไกบางอย่าง กลไกในการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ขึ้นในโรงเรียน อาจจะมาในกลุ่มครูด้วยกัน ครูข้ามโรงเรียน เชิญศึกษานิเทศก์ ใครก็ได้ มีกลุ่มวิจัยพฤติกรรมเด็กเกิดขึ้น เขาก็มีเครื่องมือ เครื่องมือ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบวัด แบบทดสอบเยอะเยอะ และพวกนี้ก็ integrate อยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอนรายวันได้ เครื่องมือประเมินผล design ในลักษณะ self reflections สะท้อนความคิดตัวเองให้มากขึ้น ในลักษณะที่ครูประเมินเด็ก และให้เด็กประเมินครูบ้าง วิธีที่จะเกิด interaction ความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียนมากขึ้น” (นักวิชาการ 1)

“คือการสังเกต เก็บข้อมูลจากเด็กเป็นกระบวนการต่อเนื่องอยู่แล้วนะ แต่จุดที่จะมีการวิเคราะห์สังเคราะห์สรุป เกี่ยวกับตัวเด็ก น่าจะอย่างน้อยเทอมละ 3 ครั้ง ต้นเทอม กลางเทอม ปลายเทอม เป็นทั้ง formative summative ต้นเทอมประเมินดูซิว่า เรามีเด็กแบบไหนบ้าง เด็กเป็นอย่างไรในมือ ไปกลางเทอมมา re-evaluate ดูว่าแผนเราเข้าท่าไหม ดูไว้ต้นเทอมเป็นอย่างไรบ้าง อย่างน้อย 3 ครั้ง จะไม่เป็นทุกข์กับครูเกินไปนัก แต่ว่ายึดหด

ในแง่เวลา หรือวิธีการได้ ถ้าหลวม ๆ คือ เก็บข้อมูลต่อเนื่อง มีการประเมินสถานการณ์อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง ต้น กลาง ปลาย ต้นกับปลายก็ไม่ได้ สายเกินแก้แล้ว ในบางเรื่องแก้เกมไม่ทัน ตรงกลางเอาไว้มันก็แก้ไม่ได้ เพราะถ้าอาจเริ่มต้นผิด ไปดูกลางก็จะไม่ทันอย่างนี้ ต้น กลาง ปลายน่าจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุด" (นักวิชาการ 1)

3.1.2 นักวิชาการ 2

ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษิตตามความคิดเห็นของนักวิชาการท่านที่ 2 ได้แก่

- (1) ครูต้องมีใจตระหนักในความสำคัญของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- (2) การใช้การบริหารจัดการชั้นเรียน (classroom management) เพื่อจัดระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างการจัดการเรียนการสอนปกติ ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ active learning
- (3) ศึกษาทำความเข้าใจข้อมูลของนักเรียนที่มีอยู่เดิมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการสอน โดยทำ summer workshop
- (4) ครูควรนำประเด็นเกี่ยวกับนักเรียนมาพูดคุยกันระหว่างการจัดการเรียนการสอนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา พัฒนา ส่งเสริมผู้เรียน

"คือคำว่า classroom management การจัดการในชั้นเรียน ถ้าเราออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ แบบ active learning ..เราออกแบบการเรียนรู้ ถ้าเป็น active learning เด็กจะทำงาน เมื่อเด็กลงทำงาน เราจะต้องรู้เลยว่า สัปดาห์นี้ฉันจะสังเกตเด็กพวกนี้ 10 คน อีกสัปดาห์ฉันจะรู้จักเด็กเรื่องนี้อีก 10 คน พอรู้จักเด็กหมดแล้ว เด็กคนนี้เก่ง เด็กคนนี้อ่อน" (นักวิชาการ 2)

"ถ้าครูจะสอนเด็ก ก่อนเปิดเทอมครูจะต้องมีข้อมูลเด็กที่ครูจะต้องส่งขึ้นมา เช่น 30 มี.ค. ประกาศผลสอบใครได้ใครตก ถ้ามีการวางแผนชัดเจนว่าเขาจะสอนชั้นไหน เด็กที่จะขึ้นมาก็คืออะไร ต้องเอาข้อมูลตรงนั้นมาศึกษา มา review ก่อน 17 พ.ค. ที่โรงเรียนเปิด ตรงนี้ครูจะต้องทำ summer workshop เตรียมพร้อมก่อนเด็กจะมาโรงเรียน 17 พ.ค. เด็กมาจะรู้เลยว่า Johnny สมศรี เป็นอย่างไร ทุกวันนี้เปิดเทอมมาครูยังไม่รู้จะสอนอะไรเลย แล้วไม่รู้จะสอนชั้นไหน 1 เดือน บางโรงเรียนยังไม่ได้ทำอะไรเลย ตรงนี้มันสูญเสีย"

"อีกอันหนึ่งคือระหว่างจัดการเรียนการสอนไป ครูคุยกันน่าจะมี issue หนึ่งคุยกันเรื่องเด็ก ข้อมูลเด็กที่จะพัฒนาเขา แก้ไขเขา เด็กดีก็จะส่งเสริมให้ไปไกลที่สุดอย่างไร เด็กอ่อนที่มีปัญหาจะเติมให้เขาอย่างไร ดีขึ้นอย่างไร ปรับพฤติกรรมอย่างไร เราจะมีครูแนะแนว ผม

ไม่ได้ต่อต้าน ครูทุกคนต้องเป็นครูแนะแนว ปัญหาบางอย่างต้องใช้จิตวิทยาขั้นสูงต้องให้การบำบัด ก็ส่งไปให้ครูแนะแนว และต้องส่งไปหาจิตแพทย์” (นักวิชาการ 2)

“แผนปฏิบัติงานของครู และอะไรจะเป็น input ของครูที่จะมาทำให้รู้จักเด็กมากขึ้น ต้องเจาะไปที่ใจเขา ถ้าเปลี่ยนเจตคติเขาได้ เปลี่ยน paradigm เขาได้ เปลี่ยนวิธีคิด เขาได้ตรงนี้แหละ คือยุทธศาสตร์ แม้เราจะค้นพบดีดี ก็จะไปไม่ได้ ทุกวันนี้ต้องเปลี่ยนเจตคติ การจะเปลี่ยนอะไรต้องเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อก่อน ผมถามอยู่เสมอว่า คุณเชื่อไหมว่า คนสามารถเรียนรู้ได้พัฒนาได้ ถ้าไม่เชื่อ ไม่ต้องมาพูดกัน ..สร้างความตระหนัก ให้เครื่องมือไปจับปลา แล้วมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน” (นักวิชาการ 2)

3.1.3 นักวิชาการ 3

ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษิตามความคิดเห็นของนักวิชาการท่านที่ 3 ได้แก่

- (1) ครูจะต้องละเอียดอ่อน เอาใจใส่ความรู้สึกของผู้เรียน มีไหวพริบที่จะรู้ได้ในตัวตนที่แท้จริงของนักเรียน ครูต้องให้การสังเกตมาก ๆ
- (2) ครูต้องทำตนให้น่าศรัทธา แสดงความจริงใจ สร้างความไว้วางใจให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้สึกสบายใจในการพูดคุย เล่าเรื่องของตนให้ครูฟัง
- (3) สอบถามข้อมูลจากบุคคลที่รู้จักผู้เรียนดีที่สุดคือ พ่อแม่ของนักเรียน เพื่อให้รู้ด้านอารมณ์ ลักษณะนิสัยของผู้เรียนที่ลึกซึ้งขึ้น และครูต้องเป็นผู้ฟังที่ดี
- (4) จัดกิจกรรมหรือสร้างสถานการณ์ในการจัดการเรียนการสอนหลากหลาย ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อค้นหาจุดเด่นจุดด้อยของผู้เรียนเพิ่มเติม
- (5) เก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เรียนเพิ่มเติม จากการพูดคุยกับเพื่อนครู
- (6) ควรบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน แยกหมวดหมู่เชิงพฤติกรรม ด้านอารมณ์ สังคม สถิติปัญญา สุขภาพ และมีการส่งต่อข้อมูลนี้ให้กับครูในชั้นต่อ ๆ ไป

“strategy ครูว่า ..ครูต้องฉลาดมาก ต้องคลุกคลี ต้องเป็นคนที่ไม่มากเลย ครูต้อง Sensitive มันต้องเป็นภูมิหลังของครูนะ ครูที่ชีวิตนี้ไม่เคยเผชิญอะไรเลยนะ พวกนี้ไม่ละเอียดอ่อนนะ จะมองอะไรเป็นเรื่องว่า ไม่เห็นมีปัญหาเลย ทำไมเธอมีปัญหาละ มองแบบคนไม่เข้าใจและครูต้องรู้ว่าเด็กบางคนฉลาดมากที่จะกลบเกลื่อนความไม่รู้ของตัวเอง เด็กบางคนไม่เก่งแต่ก็ฉลาดในการกลบเกลื่อนความไม่เก่งด้วยการไม่พูด ด้วยการไม่แสดงออกทำเหมือนรู้ แต่ตัวเองไม่รู้ แล้วครูจะมองว่าเป็นเด็กไม่มีปัญหา แต่เด็กคนนั้นมีปัญหาที่ต้องเอาใจใส่อย่างยิ่ง แต่ครูดูไม่เป็น” (นักวิชาการ 3)

“strategy อันหนึ่งนะครูต้องคุยกับพ่อแม่ ต้องฟังจับให้ได้ว่า สิ่งที่พ่อแม่ให้ครูต้องเอามาคิดตลอดเพราะพฤติกรรมเด็กที่บ้านกับที่โรงเรียนไม่เหมือนกัน แล้วครูชอบไปสอนพ่อแม่เด็ก พื้นฐานเด็กเป็นอย่างไรเพราะอะไร ครูจะทำตัวรู้สึกว่าคุณแม่ มีอย่างนี้พ่อแม่จะคำนึงไม่ได้ก็มาเล่าว่าลูกพฤติกรรมอย่างนี้ พอมาถึงในมือครู ครูจะอธิบายในเชิงทฤษฎีอะไรก็ไม่รู้นะ ผู้ปกครองก็รับทราบไปแต่ครูคนนี้ได้แก๊ แสดงว่าครูต้องฟังพ่อแม่ให้มาก อย่าคิดว่าเขามาบ่น เขาเอาใจลูกมาก เขารักลูกมากอะไร หรือฉันจะต้อง treat เด็กให้เหมือนคนอื่น เด็กฉันเจอมาเยอะแล้ว ประสบการณ์ฉัน 5 ปี 10 ปี และก็ทักท้วงเขาว่าเด็กคนนี้เหมือนคนนั้น แล้วก็จับให้ได้ในปัญหาที่พ่อแม่เขาเล่า ครูว่าจะต้องจดบันทึก ฟังมากกว่าไปแสดงความคิดเห็นในเชิงแก๊ไข ครูเวลาฟังพ่อแม่จะคิดว่า พ่อแม่มาระบาย ครูก็สอนพ่อแม่ว่าจะต้องอย่างนั้น อย่างโน้น อย่างนั้น ไม่ได้ฟังเลย ในระบบโรงเรียนถ้าโรงเรียนใหญ่ ๆ นะ ไม่รู้จัก เขาต้องจัดเข้าค่าย ต้องออกไปทำกิจกรรมที่จะทำให้รู้จักเด็ก เด็กจะเห็นแก่ตัวจะไขว่ธรรมชาติของตัวเอง เมื่อไม่ได้อยู่ในกรอบในห้องเรียนนะ คือครูต้องหาโอกาสทำอย่างนี้โดยเฉพาะตอนต้นเทอม และก็ต้องไม่บังคับให้เด็กทำสิ่งเดียวกันนะ คือบางกิจกรรมเด็กจะไม่ชอบ เด็กก็จะไม่ปล่อยสภาพที่เป็นจริง ของตนออกมา ฉะนั้นครูต้องจับให้ได้ว่า เมื่อครูให้ทำกิจกรรม อะไรก็ตามแล้วกลุ่มหนึ่งที่สามารถทำได้ ครูต้อง screen ให้ได้ว่า พวกนี้เป็นพวกที่ใช้ได้ พวกที่ไม่ยอมเข้าร่วม พวกที่มีปัญหา อะไรไม่รู้ พวกที่ชื้ออายุ จะต้องมีการจัดสถานการณ์ใหม่ ที่จะสามารถ observe เขาได้ ถ้าเข้าแล้วเขาไม่เกร็งไม่กลัวนะ คือทำอย่างไรก็ได้ ให้เขาเปิดเผย ต่อเขาจริง ๆ แล้วการที่เขาจะเปิดเผยตัวเขาได้จริง ๆ สถานการณ์เดียวอาจไม่พอ เข้าค่าย สมมติเข้าค่ายจะได้ที่กล้าแสดงออก เป็นผู้นำเด่น ๆ แล้วที่เหลือจะไม่มี variation มองไม่ออก และต้องอาศัยการเก็บข้อมูลจากเพื่อนครูในช่วงอื่นในวิชาอื่น มีกิจกรรมอย่างเช่นเข้าค่าย อันหนึ่งครูต้องมีคือใช้การสังเกตมาก ๆ ทุกอย่างต้องบันทึก เพราะมันจำไม่ได้ และข้อมูลที่บันทึกมาควรส่งต่อ ใส่ portfolio เด็กส่งต่อ ระดับสูงขึ้นไป เพื่อให้ครูคนใหม่มารับเพื่อให้ดูว่ามีการเปลี่ยนแปลงไหม จะเปลี่ยนหรืออาจจะไม่เปลี่ยนครูจะได้มีฐานข้อมูล” (นักวิชาการ 3)

“พัฒนาตนเอง ทำตัวเองให้นำศรัทธา ให้นำไว้วางใจก่อนรู้จักเด็ก ต้องทำตัวเองคนเป็นครู จริงใจให้เขาเห็น ถ้าบุคลิกตรงนี้ไม่ออกไม่รู้จักหรอก เพราะว่าการศึกษาเด็กเป็นข้อมูลที่เด็กสบายใจที่จะเล่าให้เราฟัง ข้อมูลจากการ observe ของเรานี้แหละ อย่างเดียวไม่ลึกซึ้ง ข้อมูลจากการพูดคุยลึกซึ้งกว่า การที่เขาเล่าให้เราฟัง ยิ่งเล่ามากก็ยิ่งรู้จักมากที่จะทำอย่างไร ให้เขาเล่ามาก ก็ต้องไว้ใจเรา ยุทธวิธีที่ 1 ก็คือสร้างความไว้วางใจให้กับผู้เรียน (ไม่มี pattern ควรบอกว่าอะไรควรทำเท่านั้น) ถ้าเขาแบบเร็ว ๆ ต้องถามพ่อแม่ให้พ่อแม่เขาเขียนเกี่ยวกับลูกเขา จุดแข็งจุดอ่อน ในตัวลูก คือข้อมูลจากพ่อแม่เราไม่ค่อยได้เก็บ เราจะเก็บ ชอบกินอะไร อยู่บ้านทำอะไร ที่จริงไม่ใช่หรอก ลูกคุณ sensitive ต่ออะไร

สิ่งที่ลูกคุณไม่ชอบอย่างยิ่งเลยคืออะไร สิ่งที่ลูกคุณไม่ชอบให้คนอื่นปฏิบัติต่อเขาอะไรคือ อะไร ไม่ค่อยถามคำถามแบบนี้ มีอะไรไหมที่คุณอยากจะเล่าให้ครูฟัง เป็นการส่วนตัว โดยไม่ต้องเขียนก็ได้ อาจจะโทรมา เปิดโอกาสให้เขาเล่าให้เต็มที่ ซึ่งเราไม่ค่อยได้ทำ ซึ่งพ่อแม่เขาจะรู้จักลูกเขาดีกว่าเพื่อน รู้จักอารมณ์ลูกตัวเอง วิธีรู้จักเด็กต้องผ่านพ่อแม่ ต่อจากนั้นก็มาดูสิ่งที่พ่อแม่เล่ากับที่เราเห็นเหมือนกันไหม บ้านกับโรงเรียน ดูความสอดคล้อง หนึ่งคุณต้องเก็บ information ทุกอย่างเกี่ยวกับเด็กคนนี้ source ที่จะได้ดีคือ source พ่อแม่ อันดับหนึ่ง พฤติกรรมเขาอันดับสอง กับการสังเกตของเราอันดับสาม นี่คือขั้นที่หนึ่ง คือขั้นของการรวบรวมข้อมูลซึ่งลึก แหล่งสำคัญที่สุดคือพ่อแม่เขา แล้วเธอก็หาความสอดคล้อง triangulate step แรก step ที่ 2 ครูกำลังจะดูว่าพฤติกรรมที่เกิดเรากำลังหาจุดแข็ง จุดอ่อน ของเขา ซึ่งเราอาจจะไม่เจอ เราหลงไปตรงไหนไม่รู้ การสร้างโอกาสหรือสถานการณ์ที่เราเห็นได้ ครูว่าต้องผ่านการทำกิจกรรมหรืออะไรไม่รู้แหละ จะช่วย ในห้องเรียน นอกห้องเรียน ครูไม่อยากพูดว่าเป็น step ชั้นสองอาจจะไม่จำเป็นก็ได้ถ้าขั้น 1 พอแล้ว ต้องเป็นแบบต่อยอด ปริมาณของข้อมูลฐานครั้งแรก เก็บแบบนี้ เรืองง่าย ถ้าพอก็ไม่ต้องทำ ถ้าไม่พอก็เก็บเพิ่ม” (นักวิชาการ 3)

3.1.4 นักวิชาการ 4

ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษิตตามความคิดเห็นของนักวิชาการท่านที่ 4 ได้แก่

- (1) ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลาย ให้นักเรียนแสดงตัวตนออกมาให้มากที่สุด
- (2) การใช้เครื่องมือ มาตรฐานทางจิตวิทยา แบบทดสอบต่าง ๆ มาตรฐานสอบเพื่อให้ครูรู้ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนอย่างเป็นหลักวิชา
- (3) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งบุคคล ได้แก่ พ่อแม่ ครู เพื่อนของนักเรียน

“แต่เดิมเรารู้ความแตกต่างมาจากคะแนนไอ้ใหม่ อันนั้นคือมาตรวัด อันนั้นคือเราจะรู้จักเด็ก ถ้าพูดถึงตามภาษาวิชาการศึกษา จะต้องมีการวัด มีมาตรวัด เหมือนเราเป็นหมอ เราจะบอกว่าคนไข้คนนี้มีอาการดี อาการไม่ดี สมมติว่าคนไข้ปวดท้องมาหาหมอ ..เอายานี้ไปกินสิ สงสัยจะเป็นโรคกระเพาะ เป็นมะเร็ง คนไข้คนนั้นอาจไม่เป็นอะไรเลย เป็นโรคเครียด คุณให้ยาแก้โรคกระเพาะไป ก็เหมือนการจัดการศึกษาปัจจุบันนี้ เราให้ยาเด็กแต่ละคนไปยังไม่ เราไม่มีมาตรวัดไม่ได้ การที่ครูจะรู้จักเด็กจะต้องมีมาตรวัด ความแตกต่าง มาตรวัดที่เราใช้ในอดีตและปัจจุบันนี้คือ มีมาตรวัดเดียวคือจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากคะแนนเด็ก ถ้าใครไม่เข้าตากรรมการ แปลว่าตกเกณฑ์ ถ้าใครเหนือ

เกณฑ์ เออ ใช้นี้เก่ง จริง ๆ แล้วครูจะต้องมีมาตรวัดทั้งเชิงจิตวิทยา มาตรวัดทางวิธีคิด ของเด็ก มาตรวัดด้านสติปัญญา มาตรวัดด้านความสามารถอันหลากหลายของเด็ก ว่า เด็กคนนี้ มีความสามารถน้อยมากเรื่องอะไร เด่นมากเรื่องอะไร ไม่ว่าจะความสามารถพิเศษ ครูต้องรู้ ต้องรู้เรื่องจิตใจ มีมาตรวัดทางจิตใจ ทั้งหมดนี้ในทางสากล เขามีมาตรวัดหมด มาตรที่ใช้วัดต่าง ๆ ได้แก่ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนน IQ test อย่างนี้ คะแนนการตรวจสอบบุคลิกภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จากการตรวจสอบโดยใช้แบบทดสอบ ทางทักษะการคิด ฉะนั้นที่เป็นตัวอย่างบางอย่าง อันนั้นคือเรื่องการตรวจสอบที่จะเป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่ครู รู้เลา ๆ ว่าลูกเราที่อยู่ในความดูแลของเรานี้ น่าจะเป็นอย่างไร น่าจะมี ทำทางอย่างไร อย่างในศูนย์พัฒนาศักยภาพ โรงเรียนไหนที่เข้าโครงการ เด็กทุกคนจะต้องวัดทั้งหมดนี้ วัดแล้วถึงจะมาออกแบบการศึกษา แล้วเด็กคนไหนมีปัญหาจะดูใน group 6 โรงเรียน วัดหมด ห้องนี้เด็กปัญหาหนัก ๆ คืออะไร social skill ฉลาดแต่ถูก block เด็กสติปัญญาไม่ดี เด็กคนไหนมีปัญหารุนแรง เราจะบอกครู เชิญผู้ปกครองมีการจัดการ ศึกษา อย่างเป็นระบบเลย ว่าคนไหน มีความคิดโดดเด่น แหวกแนว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจไม่ดีเลย แต่เรามีมาตรหลาย ๆ มาตรมาช่วยวัด ดังนั้นเราต้องออกแบบการศึกษาตามข้อมูลที่ได้มา อีกอย่างหนึ่งที่ครูจะได้ข้อมูลจากตัวเด็กนอกจากมาตรวัดต่าง ๆ แล้วนี้ กระบวนการเรียนการสอนที่ดีจะสามารถ identified ศักยภาพของเด็กได้ เพราะ ฉะนั้นกลยุทธ์ทางการสอน ถ้าสอนแบบฟาร์มเลี้ยงไก่ นะ นั่งกันอยู่สอน แบบแถวทหาร อันนั้น ไม่สามารถทำให้เด็กโชว์ความแตกต่างและหลากหลายได้ เช่น ใช้ร่างกายเรียน การใช้สายตา การใช้มือ การใช้วิธีคิด ใช้ทุกอย่างเรียน เคลื่อนไหวด้วย เสียง ๆ ด้วยนะ เรียนเป็นกลุ่มกับเพื่อนด้วย เรียนคนเดียวได้ด้วย ถ้าหากมีความหลากหลายสมมติเด็กคนหนึ่งเป็น LD คือ Learning Disability คือมีปัญหาทางการเรียน เดียวนี้เรียก Learning Differently เขาไม่ได้มีปัญหาทางการเรียน แต่เรียนต่างจากเรา ถ้าเราไม่มีกิจกรรมก็ไม่มี ทางรู้ ครูต้องจัดกิจกรรมหลากหลาย เพื่อจะได้รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล ต้องปรับ กระบวนการเรียนการสอน ไม่ว่าจะ เป็น collaborative learning Independent Study มา ไม่ใช่วิธีเดียวในการสอนหลักคือไม่ใช่วิธีเดียวในการสอน มีการสอนที่หลากหลาย ให้ แน่ใจว่าใช้สมองทุกส่วนแล้ว เคลื่อนไหวร่างกาย ทำหรือเปล่า ถ้าไม่ทำครูผิดแล้ว เป็น หมออย่างไร ไม่ตรวจคนไข้ จริงไหม ” (นักวิชาการ 4)

“แบบตรวจสอบหลายอย่างครูใช้ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญนะคะ หรือนัก จิตวิทยา พื้นฐานจริง ๆ แล้วครูต้องจัดกิจกรรมหลากหลาย การเรียนการสอนที่หลากหลาย หากสนใจอะไรแล้ว อาจมีแบบตรวจสอบ เรื่องปัญหาสมาธิบกพร่อง ตรวจสอบ LD มีมาตรวัด เยอะแยะที่ครูจะใช้ได้ ถ้าเรายังคิดว่าใช้แล้วเราไม่แน่ใจจะต้องมีการส่งต่อ ส่งต่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญ นักแนะแนว อาจส่งต่อไปยังนักจิตวิทยา อาจส่งต่อไปหาจิตแพทย์

หรือนักการศึกษาพิเศษ เป็นระบบขึ้นไปอย่างนั้น ไม่ว่าจะเด็กเก่งหรือเด็กอ่อน จะต้องมีการ
 ไก แต่แต่ละชั้นอย่างเป็นระบบเพราะคนมุมเดียวไม่สามารถให้คำตอบ ผลักดันหลากหลาย
 ได้ ห้องเรียนจริง ๆ ไม่ใช่ห้องเรียนตายแล้ว ต้องมีสีสัน ไม่ใช่กริดตลอด ต้องมีช่วงนิ่งให้
 เขามีจินตนาการของเขาเองอย่างอิสระด้วย” (นักวิชาการ 4)

ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนัก
 วิชาการ ให้ความสำคัญมากที่สุดไปที่การรู้จักนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่
 นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความคิด ได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลาย โดยครูเป็นผู้ให้การ
 ชี้แนะ อำนวยความสะดวก เป็นผู้รังสรรค์กิจกรรม และเฝ้าดูผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการจัดกิจกรรม
 นั้นอย่างใจจดใจจ่อ และประเด็นสำคัญคือครูจะต้องมีใจตระหนักเห็นความสำคัญที่จะต้องรู้จัก
 นักเรียน การรู้จักผู้เรียนจากการสอบถามพ่อแม่ ครู การใช้เครื่องมือแบบทดสอบแบบวัดต่าง ๆ
 ศึกษาเอกสารจากระเบียบก่อนเริ่มสอน ตั้งกลุ่มเพื่อนครูเพื่อเป็นกลไกการวิจัยพัฒนาผู้เรียน มีการ
 สรุปลวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน และมีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนอย่างเป็นหมวดหมู่
 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการที่เสนอความคิดในยุทธวิธีการรู้จัก
 นักเรียนเป็นรายบุคคล (จำนวน 4 คน)

ยุทธวิธี	จำนวน	ร้อยละ
เก็บรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมการเรียนการสอน	4	100
ครูต้องมีใจตระหนัก เอาใจใส่ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3	75
สอบถามพ่อแม่	3	75
สอบถามเพื่อนครู	3	75
ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบทดสอบ แบบวัดต่าง ๆ	2	50
มีการบันทึกข้อมูลผู้เรียนอย่างเป็นหมวดหมู่	2	50
ตั้งกลุ่มเพื่อนครูเป็นกลไกวิจัยพัฒนาผู้เรียน	1	25
ศึกษาเอกสาร ระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้รู้ข้อมูลพื้นฐานก่อนสอน	1	25
มีการสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 3 ครั้ง	1	25
ครูต้องทำตนให้น่าศรัทธา จริงใจ ให้นักเรียนไว้วางใจ	1	25
ให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดออกมาโดยใช้เครื่องมือประเมินผลปลายเปิด	1	25

3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักพัฒนาครู

3.2.1 นักพัฒนาครู 1

ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษิตตามความคิดเห็นของนักพัฒนาครูท่านแรก ได้แก่

- (1) ก่อนเปิดเทอม ครูศึกษาข้อมูลจากระเบียนสะสม
- (2) การสังเกต สัมภาษณ์ นักเรียน เพื่อน ผู้ปกครอง และครู
- (3) การทดสอบ

“..ตอนนี้มีในเรื่องของแบบเก็บข้อมูลเยอะเหมือนกัน คงหนีไม่พ้นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสังเกต สัมภาษณ์ ที่ใช้อยู่ตรงนี้...จากตัวเด็กเอง ผู้ปกครอง ทั้งเพื่อน บางครั้งอารมณ์จิตใจ ต้องเก็บจากคนที่อยู่ใกล้ ๆ ตัวเด็ก ครูเก่า ๆ ที่เคยสอน...คงจะหยุดรู้จักเด็กไม่ได้ คงเป็นตลอดปี ครูคงต้องรู้จักเด็กให้เร็วที่สุด น่าจะเป็นประโยชน์ต่อครูและเด็ก ก่อนเปิดน่าจะมีข้อมูลที่ทำได้อยู่แล้ว อันนี้ยังไม่มีความชัดเจน ก่อนเปิดเทอมครูน่าจะรู้จากระเบียนสะสม แต่ก็ยังเป็นเพียงข้อมูลลักษณะหนึ่ง เป็นข้อมูลรู้จักเด็กไว้ก่อนแล้วเราอาจจะ test สิ่งที่เรารู้ พี่ก็จำไม่ได้ว่าระเบียบเขาเก็บอะไรบ้าง เขามีทุกอย่าง แต่เขาไม่รู้จักเด็กอย่างครูแนะแนวก็จะใช้เฉพาะของเด็กมีปัญหา...ถ้าพี่เริ่มใหม่ตั้งแต่แรก โดยเขาไม่ได้ทำมาก่อน พี่จะให้เขาทำจากสิ่งที่มีอยู่ สมมติว่าปีหนึ่งก่อนเปิดเทอม ครูจะได้นักเรียนชั้นใหม่ โรงเรียนมีระเบียบสะสมใหม่ เขาเฉพาะสิ่งที่มีอยู่แล้ว มาทำความเข้าใจ เขียนชาร์ตเด็กขึ้นมา หรือถ้าเป็นครูขณะนี้ ให้เขียนเด็กที่รู้จักดีที่สุด รู้เท่าที่ความสามารถที่ครูจะรู้จักเด็กได้ แล้วมาวิเคราะห์กันเลยว่าครูกู้ในเรื่องอะไรบ้าง ถ้าเรามีในเรื่องทางด้านของร่างกาย มีไหม ถ้ามีพอ ก็พอ แต่บางเรื่องเราไม่รู้เลย เช่น การแพ้ย่า อะไรที่เป็นพื้นฐานที่ครูกวรูู้ รู้เรื่องครอบครัวเด็กใหม่ ในเรื่องความเก่ง เราดูได้จากคะแนน แต่ไม่ใช่เป็นตัวที่จะบอกความเก่งของเด็กอย่างเดียว เราค่อยมาหาเพิ่มตอนเปิดเทอม ค่อย ๆ เรียนรู้ไป”
(นักพัฒนาครู 1)

3.2.2 นักพัฒนาครู 2

ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษิตตามความคิดเห็นของนักพัฒนาครูท่านที่ 2 ได้แก่

- (1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารประจำตัวของนักเรียน
- (2) จัดกิจกรรมทดสอบความถนัดในการเรียนรู้ ความสนใจ ความชอบของนักเรียน

เรียน

- (3) สังเกตและบันทึกนักเรียนที่มีพฤติกรรมเด่น ๆ ก่อน
- (4) มีการสรุปข้อมูลนักเรียนทุก 2 สัปดาห์ ตั้งสมมติฐาน และหาแนวทางแก้ไข

“ปกติแล้วการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ดูประวัติอย่างเดียว ไม่ได้ผล ไม่เห็นนิสัยจริง ๆ ของเด็ก แต่ถ้าทำกิจกรรมเขาจะเปลือยแสดงออกมา ในกิจกรรมที่เราจัดได้ทุกอย่างเลย ให้เขาแสดงออกมา จัดกิจกรรม เห็นนิสัยคนได้ทุกอย่างเลย ทุกอย่างที่เรายากได้ จะรู้เลยว่าใช่ไม่ใช่ และก็แก้ไขเลย เตี้ยวั้นเลย สัปดาห์ด้วย วัตถุประสงค์ว่าเขาเก่งด้านไหน และแก้ไขในตัว ทำไปพร้อมกันเลย จัดกิจกรรมแก้ไขไปเลย ได้ผลมากกว่า ยิ่งเด็กเล็ก ๆ นะ เราทำไปกับเขา จะแก้นิสัย เขาไปในตัวดีกว่าที่จะไปรอมมาแก้”

(นักพัฒนาครู 2)

“ต้องเอาข้อมูลที่มีอยู่ก่อนแล้วเป็นตัวประเดิม เริ่มดูการรับรู้ของเด็กว่าเด็กรับรู้ลักษณะไหน ต่อมาก็เริ่มเก็บข้อมูลจากหลาย ๆ กิจกรรมต่าง ๆ ดูความชอบความต้องการของเด็ก บันทึกไปเรื่อย ๆ มีการสรุป และตั้งสมมติฐาน แก้ไข นิสัยที่ไม่ดี พัฒนานิสัยที่ดีด้วยนะ แล้วก็ทำงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครองในบางเรื่อง”

(นักพัฒนาครู 2)

“พอกลับมาอ่าน 1 เดือนหรือ 2 สัปดาห์ จะเห็นภาพเด็กแต่ละคนได้ชัด ต้องมีการมาสรุปของตนเอง ที่เคยเขียนของเด็กแต่ละคนไว้ ตอนสรุปนี้ อาจจะแสดงความคิดเห็นหรือตั้งสมมติฐานด้วยว่า เขาน่าจะมีลักษณะอย่างนี้ ดูจากที่จดไว้ ตั้งสมมติฐานอย่างนี้ ๆ แล้วตรวจสอบว่าถูกไหม จะเอากิจกรรมให้เด็กทำ เก็บข้อมูลนั้นมาก็รู้จักแบบหนึ่ง..”

(นักพัฒนาครู 2)

3.2.3 นักพัฒนาครู 3

ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษิตตามความคิดเห็นของนักพัฒนาครูท่านที่ 3 ได้แก่

- (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนจากข้อมูลเดิมที่มีอยู่
- (2) บันทึกข้อมูลพื้นฐานเป็นลักษณะ map 1 คน/แผ่น และใช้ในการส่งต่อให้กับครูชั้นต่อไป
- (3) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมการเรียนการสอน จากการพูดคุย
- (4) ใช้เครื่องมือช่วยตรวจสอบเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียน เช่น แบบทดสอบ แบบวัดความถนัด
- (5) แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มอ่อน ปานกลางและกลุ่มเก่ง ศึกษากลุ่มอ่อนก่อน

- (6) ครูต้องบันทึกข้อมูลลงในแผ่นบันทึกข้อมูลเด็กแต่ละคนเมื่อได้ข้อมูลเพิ่มเติม
- (7) มีการสรุปประเมินผลหลังจากจัดการเรียนการสอนผ่านไปทุก 5 แผน
- (8) ครูพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน

“.. เราจะต้องแบ่งอย่างน้อยที่สุด เป็น 3 กลุ่ม เราจะลงไปทีกลุ่มต่ำ ให้พัฒนามาเป็นกลุ่มกลางให้ได้ ในขณะที่เดียวกันก็เน้นทีกลุ่มสูง ที่จะส่งกลุ่มสูงให้พัฒนาไปสุด ๆ... ใช้การสังเกตของครู เราจะมาใช้มาตรฐานตรงด้านความรู้พื้นฐานเป็นเกณฑ์ จะไปพัฒนาเราก็ไปดูด้านอื่นประกอบการพัฒนา เพราะว่าเด็กจะต้องมีความรู้พื้นฐานพวกทักษะอะไรเป็นเกณฑ์อยู่แล้ว คณิตศาสตร์ ภาษาเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง...” (นักพัฒนาครู 3)

“ครูจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ที่จะตรวจสอบ มีความรู้ที่จะวัดความรู้ความสามารถ ตรงนี้นักศึกษาน่าจะเสนอให้ครูได้ สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งครูจะต้องเป็นคนช่างสังเกต ช่างบันทึกข้อมูล ทีพิเศษที่สุดคือ สายตาของครูที่จะต้องมีการสังเกต ฉะนั้นสภาพการเก็บข้อมูลคือการใกล้ชิดกับนักเรียน ทีนี้ครูที่เป็นไปได้ เรื่องที่เราพูดคุยน่าจะเป็นเรื่องของเด็กที่เราจะได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ไม่ต้องนั่งเฝ้าตลอด แลกเปลี่ยนข้อมูลกันตัวข้อมูลที่เก็บเป็นความลับเฉพาะครู” (นักพัฒนาครู 3)

“ครูจะต้องมีข้อมูลพื้นฐานก่อน จะมาจากการส่งต่อก็ซึ้ง จะสำรวจใหม่ก็ซึ้ง จะ test ใหม่ก็ซึ้ง ต้องมีพื้นฐานข้อมูลตรงนี้ แต่ยังไม่สมบูรณ์ เราจัดแผนการเรียนรู้ไป ปรับแผนไปด้วย เก็บเพิ่มให้มีความเข้มข้นขึ้น บางคนอาจเป็น case study ไปเลย ศึกษาคนเดียว แยกเป็นแฟ้มไปเลย ทีสำคัญที่สุดในแผนการเรียนรู้ของครู หลังการสอนต้องมีการบันทึกผลหลังการสอน” (นักพัฒนาครู 3)

3.2.4 นักพัฒนาครู 4

ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษิตามความคิดเห็นของนักพัฒนาครูท่านที่ 4 ได้แก่

- (1) ครูต้องมีความรัก ความเข้าใจ เอาใจใส่ อ่อนโยน และมีความคิดที่จะช่วยเหลือนักเรียน
- (2) ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อพบว่าบกพร่อง ครูคิดหาทางแก้ไขและช่วยเหลือ
- (3) ให้นักเรียนสะท้อนตนเองออกมา
- (4) ใช้กระบวนการบริหารให้ข้อเสนอแนะและขวัญกำลังใจ

“..คือถ้ารู้ว่าเรียนไม่เก่ง คุณลสัมฤทธิ์ ดูว่าอ่านตามเพื่อนไม่ได้ ถ้าครูไม่สนใจก็จะปล่อยผ่านเลยนะ เด็กพวกนี้ ครูต้องมีความรัก มีจรรยาบรรณ ชยันที่จะแก่ ครูรัก เด็กก็เริ่มเข้ามาหาครู” (นักพัฒนาครู 4)

“รักและอ่อนโยน จรรยาบรรณของครู ครูบางคนทำข้อมูลเอง ทำประวัติเอง อีกส่วนหนึ่งให้สะท้อนตัวเขาออกมา ฉะนั้นการสังเกตของครูกับความต้องการช่วยเหลือเด็กของครูสำคัญมากเลยนะ ครูต้องให้ความรัก ความรักมาเป็นอันดับหนึ่งเลยเรื่องรู้จักเด็กนี้ รักเพราะอยากให้เขาเหมือนเด็กทั่วไปนะ เด็กเรียนไม่เก่งอะไรนี้ ครูจะต้องรักเอาใจใส่หาวิธีแก้ไข ครูจะต้องสังเกตเก่งด้วย ครูต้องหาทางแก้ บางครั้งครูแก้ด้วยตัวเองไม่ได้ จะต้องมีการบริหาร การจัดการ ผู้บริหารจะต้องเปิดไฟเขียว ให้ใช้หลายคนช่วยผู้บริหารต้องเข้าใจ ต้องช่วยด้วย” (นักพัฒนาครู 4)

“ยุทธวิธีหนึ่ง ครูต้องมีทักษะ ต้องมีความคิดที่จะช่วยเหลือตลอดเวลา ครูต้องมีคุณธรรม เรื่องความรักความเข้าใจ ทั้งผู้บริหารก็ต้องเข้าใจ สองยุทธวิธีคือมีการบริหารที่จะทำ จะช่วยเด็ก จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้นมา มีความมุ่งมั่นตามมา ท้ายที่สุดคือความภาคภูมิใจ” (นักพัฒนาครู 4)

ตารางที่ 4.3 จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักพัฒนาครูที่เสนอความคิดในยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จากจำนวนทั้งสิ้น 4 คน ผลปรากฏว่า ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักพัฒนาครูมีความคิดเห็นตรงกันทั้งหมด (ร้อยละ 100) ว่าครูจะต้องรู้จักนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การศึกษาข้อมูลนักเรียนจากระเบียนสะสม และการบันทึกข้อมูลของนักเรียน 1 คน/แผ่นเป็นแผนภาพองค์รวม ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) ให้ความสำคัญกับการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันระหว่างครู รวมทั้งการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือจากกระบวนการบริหารด้วย นอกจากนี้ครั้งหนึ่งของผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าควรมีการแบ่งกลุ่มเพื่อศึกษานักเรียนโดยมุ่งไปที่นักเรียนกลุ่มอ่อนหรือกลุ่มเสี่ยงก่อน การรวบรวมข้อมูลจากผู้ใกล้ชิดกับนักเรียน เช่น พ่อแม่ เพื่อน และควรมีการสรุปข้อมูลนักเรียนเพื่อประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านได้เสนอแนะให้ใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลนักเรียนเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบในพฤติกรรมที่ไม่แน่ใจจากการสังเกตปกติ เช่น การใช้แบบทดสอบ แบบวัดความถนัดต่าง ๆ และสิ่งที่จะทำให้ครูรู้จักนักเรียนได้ดีคือครูต้องมีใจรัก เอาใจใส่ และมีความคิดที่จะให้ความช่วยเหลือนักเรียน

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักพัฒนาครูที่เสนอความคิดในยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (จำนวน 4 คน)

ยุทธวิธี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครูรู้จักนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4	100
ศึกษาข้อมูลจากระเบียนสะสม	4	100
มีการบันทึกข้อมูลนักเรียน 1 คน / แผ่น	4	100
เพื่อนครูและกระบวนการบริหารช่วยเหลือ	3	75
แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเก่ง กลาง อ่อน และศึกษากลุ่มอ่อนก่อน	2	50
เก็บข้อมูลจากบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ เพื่อน	2	50
มีการสรุปข้อมูลนักเรียนเพื่อประเมินผลหลังจัดการเรียนการสอน	2	50
ใช้เครื่องมือตรวจสอบพฤติกรรม เช่น แบบทดสอบ แบบวัดความถนัด	1	25
ครูต้องให้ความรัก เอาใจใส่ และมีใจที่อยากช่วยเหลือนักเรียน	1	25

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มครูผู้สอน

3.3.1 ครูผู้สอน 1

ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษามาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนท่านแรกได้แก่

- (1) ใช้การสังเกตจากกิจกรรมการเรียนการสอน
- (2) รู้จักนักเรียนจากการตรวจผลงาน ภาพวาด และข้อเขียนต่าง ๆ
- (3) สอบถามข้อมูลโดยตรงจากนักเรียน และบุคคลใกล้ชิด เช่น ผู้ปกครอง แม่ค้า
- (4) แบ่งกลุ่มเพื่อศึกษา เป็นกลุ่มเก่ง กลาง อ่อน มุ่งศึกษากลุ่มอ่อนก่อน
- (5) การพูดคุยสอบถามเพื่อนครูที่เคยสอนนักเรียน
- (6) มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียน ลงข้อสรุป

“..สังเกต สอบถาม ถ้าเราต้องการได้ข้อมูลจากพ่อค้า แม่ค้า ผู้ปกครองก็ต้องใช้การสอบถาม นอกจากสอบถามแล้วก็ตรวจผลงาน ข้อเขียน..” (ครูผู้สอน 1)

“กิจกรรมบทเรียน เด็กไม่คิด หรือคิดแล้วตอบง่าย ๆ สั้น ๆ พอตอบแล้วก็ตอบยากไม่เอา...” (ครูผู้สอน 1)

“ต้องแบ่งกลุ่มเก่ง กลุ่มอ่อน หลังจากนั้นศึกษาจากกลุ่มอ่อน ไปหากกลุ่มเก่ง เดียวก็หมดห้องเองแหละ บันทึก ลงข้อสรุป กลาง ๆ นาน ๆ จะไหลพฤติกรรมมาที่ ไม่เหมือนตัวดำ ตัวสูง ความถี่ต่างกัน บันทึกทุกเวลา ทำตลอดเลย..พูดคุยกับครูเก่าก่อนส่ง หรือมีปัญหาเล็ก ๆ เราก็ไปคุยกับเขา” (ครูผู้สอน 1)

3.3.2 ครูผู้สอน 2

ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษิตตามความคิดเห็นของครูผู้สอนท่านที่ 2 ได้แก่

- (1) ศึกษาประวัติของนักเรียนจากการพูดคุยกับผู้ปกครอง และครูต้องเป็นผู้ฟังที่ดี
- (2) ครูต้องเข้าไปหา เข้าไปอยู่ในใจผู้ปกครองให้ได้ สร้างความไว้วางใจให้กับผู้ปกครอง
- (3) ครูให้ความรัก ความอบอุ่น ความใกล้ชิดแก่นักเรียน มีบุคลิกยิ้มแย้ม นักเรียน

ครู

ไว้วางใจ

“ครูจะต้องเข้าใจว่าเด็กคนนี้เป็นประวัติอย่างไร ต้องให้ความอบอุ่นกับเขา ...ครูต้องมีบุคลิกยิ้มแย้ม อดทนเพียงพอที่จะฟังผู้ปกครองพูด รักครู ไว้วางใจครู เด็กก็จะรักมาโรงเรียน” (ครูผู้สอน 2)

3.3.3 ครูผู้สอน 3

ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษิตตามความคิดเห็นของครูผู้สอนท่านที่ 3 ได้แก่

- (1) เก็บรวบรวมข้อมูลให้มากที่สุด โดยใช้แบบสอบถามให้ผู้ปกครองเป็นผู้ตอบ
- (2) ศึกษาข้อมูลจากระเบียนสะสมและบัตรสุขภาพ
- (3) บันทึกลงโปรแกรม MIS แล้ววิเคราะห์ระบุนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงการออกกลางคัน
- (4) สอบถามข้อมูลของนักเรียนจากบุคคลใกล้ชิดที่นักเรียนไว้วางใจ เช่น เพื่อน

“...อันแรกคือแบบสอบถาม ครอบครัว ใช้แบบสอบถามเลย ตามหัวข้อที่เรามีรหัสนะครับ ให้เด็กเอาไปให้ผู้ปกครอง เรายธิบาย เขามาอธิบายให้เด็กฟังว่าอันนี้ ข้อนี้ต้องเก็บอย่างนี้ ๆ มานะ...ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเราก็ดูจาก รบ. จาก ป.02 ป.03 ดูเวลาขาดเรียน ดูว่าปีการศึกษาหนึ่ง ขาดเรียนเยอะไหม ขาดเพราะอะไร ป่วย ลา ขาด เราต้องแจจแจงออกมา ถ้าเวลาเรียนต่ำกว่า 80 % แสดงว่ามีปัญหาแล้ว ด้านเวลาเรียน

มาเปรียบเทียบกัน พวกบัตรสุขภาพ แต่ผมว่าน่าจะเพิ่มคือสิ่งที่เด็กชอบไม่ชอบ”
(ครูผู้สอน 3)

“ต้องเอาจากคนที่รู้ใจเขา อย่างเช่น เจตคติต้องสัมภาษณ์คนที่รู้ใจเขา บางทีไม่ใช่พ่อแม่นะ อาจจะเป็นเพื่อนสนิท คนใกล้ชิดที่สุดอาจเป็นญาติ เป็นป้า เป็นพี่”

“เราต้องสนใจเด็ก อันดับแรกเก็บข้อมูลก่อนให้มากที่สุด เริ่มต้นยุทธวิธีที่ครูจะรู้จักเด็กได้ดี คือวิเคราะห์เด็กให้ได้ ถ้าเราทำต่อเนื่อง สบาย อนุบาลทำแต่แรกสบาย อนุบาล 2 ก็ส่งต่อ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอด ทำเป็นระบบ MIS” (ครูผู้สอน 3)

3.3.4 ครูผู้สอน 4

ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษิตามความคิดเห็นของครูผู้สอนท่านที่ 4 ได้แก่

- (1) สังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกจากกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ครูจัดขึ้น
- (2) ครูรู้จักนักเรียนจากผลงาน ข้อเขียนที่แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกออกมา
- (3) ใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้าน
- (4) จัดกลุ่มเพื่อศึกษา มุ่งศึกษากลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อปัญหา
- (5) ครูสร้างความไว้วางใจโดยให้ความรัก ความใกล้ชิด คำพูดที่ดี ให้สิ่งของ

“อย่างเด็กที่พี่รับผิดชอบอยู่นะ พี่จะเจาะลึก ทุกคน เจาะว่าใครมีปัญหาอะไร ใครขาดอะไร โดยที่พี่จะมีลับเฉพาะของพี่คือ ศึกษาเด็กเก็บข้อมูลเด็ก ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ที่โรงเรียนจะเห็นได้ชัด ที่บ้านพี่จะใช้โครงการเยี่ยมบ้านเป็นหลัก เข้าไปเจาะลึก เพราะว่าพฤติกรรมของเด็ก ที่บ้านกับที่โรงเรียนต่างกันแน่นอน จะมีบางอย่างที่เขาไม่เอามาเปิดเผยที่โรงเรียน เท่าที่พี่ศึกษาเด็กมาตั้งแต่ ปี 35 พี่เจาะลึกตั้งแต่ปี 35 จนถึงปัจจุบันนี้ เขามีจุดเด่น และจุดด้อยของเขา ที่สำคัญที่สุดที่บ้านกับที่โรงเรียน พฤติกรรมส่วนลึกจะไม่เหมือนกัน โดยที่โรงเรียนจะเผลอตัวเท่านั้นแหละ โดยทางสีหน้า จุดที่จะแสดงออกคือจุดที่ทำอะไรไม่ได้ ที่จะแสดงออกมาตรงนั้น แหวตา เขาจะบ่งบอก อากาจะบ่งบอก แต่ถ้าเป็นปกติจะไม่มีการเห็น แต่จุดไหนที่เขาจะทำอะไรไม่ได้ จุดนั้นเขาจะแสดงออกมาอย่างเด่นชัด ต้องจับเขาให้ได้ เราจะต้องหากิจกรรมให้เขา เอาจุดที่พี่ศึกษา ที่ไปออก T.V. เอาห้องนี้ ศึกษาเด็ก 18 คน แต่ละคนพี่แบ่งเป็นหมวดใหญ่ ๆ ก่อน กรู๊ปก่อน เด็กที่มีปัญหารุนแรง พี่จะศึกษาโดยละเอียดก่อน ส่วนเด็กคนไหนที่ไม่เป็นปัญหาจะมาที่สอง จะศึกษาเขาเป็นที่สอง จะเจาะเขาตั้งแต่อยู่ ป. 5” (ครูผู้สอน 4)

“เข้าประชิดตัว ให้ความรักเขาทันทีเลย ให้ความรักและความอบอุ่น เป็นหัวใจสำคัญเลย ... พี่จึงพูดว่าก่อนให้ความรู้ ต้องให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ อ้อม

กอดที่อบอุ่น ความอ่อนละมุนของวาจา ซึ่งเป็นที่มาของเก่ง ดี มีความสุข วาจาถามว่า ถ้าใครมาเรียกเราเอ็ง อี เราพอใจไหม ถ้าใครมาดูเรา เราพอใจไหม เอาใจเราเข้าไปซิ เอาใจเขามาใส่ใจเราบ้าง อย่าไปคิดว่าอำนาจของครูมีล้นเหลือให้คิดถึงหัวใจเด็กบ้างไม่ใช่ตัวมีอำนาจแล้วใช้" (ครูผู้สอน 4)

"การให้ พี่ให้จนเด็กพี่ไม่ขาด ให้ทุกสิ่งทุกอย่าง พาไปเที่ยว ไปอะไร ให้ขวัญและกำลังใจ พอเขาทำดี คำพูดเก่งมาก ทำดี เยี่ยมมาก ทำไงจึงจะเยี่ยมมากต้องแก้ตรงนี้ แล้วจะเยี่ยมมาก" (ครูผู้สอน 4)

ตารางที่ 5 จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มครูผู้สอนที่เสนอความคิดในยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ปรากฏว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) เห็นว่ายุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษาสามารถทำได้โดยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการจัดการเรียนการสอน การสอบถามนักเรียนโดยตรง และการพูดคุยสอบถามจากบุคคลใกล้ชิดกับนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิครึ่งหนึ่งเห็นว่าได้จากการตรวจผลงาน ข้อเขียนต่าง ๆ ที่นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึก ต่อตนเอง ครู เพื่อน ควรจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม และศึกษากลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อปัญหา ก่อน ข้อมูลทั้งหมดต้องมีการบันทึก ลงข้อสรุป ครูจะต้องให้ความรัก ความใกล้ชิด ให้นักเรียนรู้สึกไว้วางใจ และผู้ทรงคุณวุฒิบางส่วน (ร้อยละ 25) ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเยี่ยมบ้าน การสอบถามจากเพื่อนครู และการใช้แบบสอบถาม

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มครูผู้สอนที่เสนอความคิดในยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (จำนวน 4 คน)

ยุทธวิธี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สังเกตพฤติกรรมจากการจัดการเรียนการสอน	3	75
พูดคุยกับนักเรียนโดยตรง	3	75
พูดคุยสอบถามบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ เพื่อนสนิท	3	75
ตรวจผลงาน ข้อเขียนของนักเรียน	2	50
จัดกลุ่มเพื่อศึกษา โดยเน้นกลุ่มเสี่ยงก่อน	2	50
บันทึกข้อมูลของนักเรียน	2	50
ครูให้ความรัก ความใกล้ชิด ให้นักเรียนไว้วางใจ	2	50
ใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้าน	1	25
สอบถามจากเพื่อนครู	1	25
ศึกษาจากระเบียนสะสมและบัตรสุขภาพ	1	25
เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม	1	25

โดยสรุป ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 12 ท่าน จาก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักวิชาการ นักพัฒนาครู และครูผู้สอน ผลปรากฏว่าผู้ทรงคุณวุฒิ ร้อยละ 91.7 เห็นว่ายุทธวิธีการสังเกตพฤติกรรมจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด รองลงมา เป็นการสอบถามพ่อแม่และบุคคลใกล้ชิด จากการพูดคุยของเพื่อนครูและกระบวนการบริหาร มีการบันทึกข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นหมวดหมู่ ร้อยละ 66.7 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากระเบียนสะสม บัตรสุขภาพก่อนทำการสอน ร้อยละ 50.0 ความตระหนักในความสำคัญของการรู้จักนักเรียนและคิดมุ่งทำการศึกษา ให้ความเอาใจใส่ ช่วยเหลือนักเรียน การใช้เครื่องมือตรวจสอบพฤติกรรมเด็ก การแบ่งกลุ่มเพื่อศึกษาเด็ก ร้อยละ 33.3 การพูดคุยกับนักเรียนโดยตรง มีการสรุปข้อมูลและประเมินผู้เรียนเป็นระยะ ๆ การสร้างความศรัทธา ให้นักเรียนไว้วางใจ ร้อยละ 25.0 การตรวจผลงาน และข้อเขียนต่าง ๆ ร้อยละ 16.7 และ กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน การใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ร้อยละ 8.3 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 4.6 จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสามกลุ่มที่เสนอความคิดในยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (จำนวน 12 คน)

ยุทธวิธี	จำนวน	ร้อยละ
สังเกตพฤติกรรมจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	11	91.7
สอบถามพ่อแม่	8	66.7
เพื่อนครูและกระบวนการบริหารช่วยเหลือ	8	66.7
มีการบันทึกข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นหมวดหมู่	8	66.7
ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากระเบียนสะสม บัตรสุขภาพก่อนทำการสอน	6	50.0
ครูต้องตระหนักในการทำความรู้จักนักเรียน เอาใจใส่ และคิดช่วยเหลือ	4	33.3
ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบทดสอบ แบบวัดต่าง ๆ	4	33.3
แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเก่ง กลาง อ่อน และศึกษากลุ่มอ่อนก่อน	4	33.3
พูดคุยกับนักเรียนโดยตรง	3	25.0
มีการสรุปข้อมูลนักเรียนเพื่อประเมินผลหลังจัดการเรียนการสอน	3	25.0
ครูต้องทำตนให้น่าศรัทธา จริงใจ ให้นักเรียนไว้วางใจ	3	25.0
ตรวจผลงาน ข้อเขียนของนักเรียน	2	16.7
ใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้าน	1	8.3
เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม	1	8.3

ตอนที่ 4 การนำผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

การนำผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้อง เหมาะสมกับศักยภาพ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนแต่ละบุคคลนำไปสู่การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มขีดความสามารถ ผู้ที่มีปัญหา ก็จะได้รับช่วยเหลือ แก้ไข ส่งผลให้ชีวิตแห่งการเรียนรู้เป็นชีวิตที่มีความสุข ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการนำความรู้จากการที่ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะนำเสนอรวมกันทั้งกลุ่มนักวิชาการ นักพัฒนาครู และครูผู้สอน ดังนี้

(1) นำไปใช้ในการออกแบบและปรับกิจกรรมการเรียนการสอน

“...จะสอนได้ดีในหลักนักเรียนเป็นศูนย์กลางคือ หลากหลายตามสภาพเด็ก ... ปรับให้เหมาะ..” (นักวิชาการ 1)

“...ดังนั้นเราออกแบบการศึกษาตามข้อมูลที่ได้มา..”(นักวิชาการ 4)

“มาปรับกิจกรรมให้เด็กเขา...”(นักพัฒนาครู 2)

“ก็เตรียมกิจกรรมซิ..”(ครูผู้สอน 4)

(2) นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อยอดการเรียนรู้ของนักเรียน

“..เขาจะไรอยู่แล้วบ้าง แล้วต่อยอด แล้วธรรมชาติการเรียนรู้ของเขาเป็นอย่างไร เพื่อเราจะหากิจกรรมที่เขาพูดถึง พบปัญหาอะไรนี้ เพื่อจะรู้ว่าเด็กของเรา เก่ง มีความแข็ง เข้มแข็งในเรื่องใด อ่อนในเรื่องใด ข้อมูลพวกนี้จะทำให้ครูดึงเอาส่วนที่แข็งมาเป็นประโยชน์ในการเสริมจุดอ่อน ในขณะที่เดียวกันก็เสริมจุดแข็งให้เขา เขาจะไรก็น่าจะไปได้..”(นักพัฒนาครู 1)

(3) นำมาใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกดี อบอุ่น และมีความสุขขึ้น

“...มันเหมือนความชอบแบบการเรียน เธอเคยเห็นเด็กมือสั้นเวลาคุยกับครูใหม่ พอเราถามไปเขาจะมือสั้น เขียนไม่ออก พฤติกรรมแบบนี้ จะต้องรู้ว่าเขาเกร็ง แสดงว่าเขากลัวเรามากเลย แต่เขา control ตัวเองได้ แต่เราสังเกตได้ว่า เขาเป็นแล้วครูต้องไม่ละเลย ต้องจดพฤติกรรมแบบนั้น เพื่อที่จัดการกับเขา เด็กกลัวครูขนาดนี้ เธอต้องกอดเขาแล้ว

อย่าไปบังคับให้เขียน ต้องเปลี่ยนความสนใจไปที่อื่น แต่ต้องจำไว้ ไม่ไปจับจุดเขา”(นักวิชาการ 3)

(4) นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยเหลือ แก้ปัญหา พัฒนาผู้เรียน

“หนึ่ง ช่วยเด็กที่มีปัญหา สองพัฒนาเด็กปกติให้ก้าวไป..”(นักพัฒนาครู 4)

“การรู้จักเด็กเอาไปใช้ประโยชน์ขณะจัดการเรียนการสอนได้ตลอดเวลา เช่น เด็กคนหนึ่งไม่อ่านหนังสือ เราก็ต้องรู้แล้ว เขาอ่านหนังสือไม่ออก หนังสือเล่มนั้นไม่เหมาะกับเขา เราก็ต้องหาหนังสือที่เขาอ่านออก เราบัญชีนิสัยของเด็ก อ่านหนังสืออะไรเราต้องรู้เราต้องหาหนังสือที่เขาอ่านออกแล้วค่อย ๆ ขยาย ยากขึ้น ๆ ถ้าเราไม่รู้จัก เราก็เอาของยากไปเลย จะทำอะไรได้ เด็กมันเบื่อ ถ้าเราไม่รู้จักเด็ก ..”(ครูผู้สอน 1)

“...รู้เอามาแก้ไขพฤติกรรมเด็ก ..ได้ข้อมูลแล้วต้องแก้ไขทันที ในการจัดการเรียนการสอน ต้องสังเกต ตาต้องเป็นสับประรด”(ครูผู้สอน 2)

“ถ้ามีปัญหาครอบครัว เราจะช่วยอะไรเขาได้ ช่วยเรื่องอาหารกลางวัน เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การหารายได้ระหว่างเรียน ที่จัดอยู่ ที่ UNICEF ให้พัฒนาทักษะชีวิตยังชีพ เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชเป็นรายได้เขา แก้ปัญหาไม่ให้เด็กออกกลางคัน ถ้าเขาไม่มีอะไรกินเขาก็ไปเสเบ็ด ไปอะไร กว่าจะมาทำก็สาย มาโรงเรียนก็ถูกครูตำอีก..”(ครูผู้สอน 3)

ตอนที่ 5 ความเชื่อ ความรู้และทักษะพื้นฐานของครูในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างรอบด้าน ลึกซึ้ง ในเรื่องศักยภาพ ความสนใจ ความถนัด วิธีการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมกับนักเรียนนั้น คุณลักษณะส่วนตัวของครูผู้สอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งความเชื่อ ความรู้และทักษะพื้นฐานที่แฝงเร้นในตัวครู ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องความเชื่อ ความรู้และทักษะพื้นฐานสามารถแยกได้เป็น 4 ประการคือ

- 5.1 คุณลักษณะของครูในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 5.2 ความเชื่อพื้นฐานของครูในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 5.3 ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 5.4 ทักษะพื้นฐานของครูที่ใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

5.1 คุณลักษณะของครูในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ครูที่จะสามารถรู้จักนักเรียนได้ดีนั้น จำเป็นต้องมีคุณลักษณะสำคัญคือ การเป็นผู้มีความละเอียดอ่อนของจิตใจ มีความรักและความเมตตาต่อศิษย์ เป็นผู้มีความสุขกับการให้ มีใจรักในวิชาชีพครู เป็นคนช่างสังเกตมองเห็นเหตุของปัญหาของนักเรียน

“บางคนไม่เหมาะเป็นครูเลย ไม่ sensitive บางคนหยาบมากเลย มองปัญหาเด็กเป็นเรื่องปกติ...เด็กเครียด ก็บอกว่าไม่น่าเครียดเลย ..จิตใจเขาไม่ละเอียดอ่อนที่จะสัมผัสได้ถึงอารมณ์นั้นะ”(นักวิชาการ 3)

“ครูต้องหุ่มเท ต้องเป็นคนละเอียดอ่อน ต้องละเอียดละไมพอสมควร ไม่หยาบ บางคนมองอะไรผิวเผิน คนมี sense จะทำงานได้ดี...”(นักพัฒนาครู 2)

“ต้องละเอียดอ่อน...ศิลปะความเป็นครู คือความละเอียดอ่อนที่ครูสังเกตได้ เป็นจิตวิทยา หรือเรียกว่า sixes sense จะเกิดขึ้นได้ต้องวิจัยมาก ๆ ต้องทำเป็นประจำ เป็นนิสัย”(ครูผู้สอน 1)

“การเป็นครู และเส้นทางการฝึกกายตนะ ของเขามาก่อน ประสาทสัมผัสทั้งห้า ตาที่ไม่ใช่สักแต่ดูอย่างไม่เห็น เป็นความจริงที่ละเอียดอ่อนเบื้องหลังความจริงที่เห็นตรงหน้า การฟังให้ได้ยิน...ผมคิดว่าความอ่อนโยน เมตตา รักเพื่อนมนุษย์ ถ้าให้ผมสรุปคือมีความสุขกับการให้ คนที่มีความสุขกับการให้จะเป็นครูได้ดี”(นักวิชาการ 1)

“ครูต้องมีใจรักในวิชาชีพตนเอง.. ”(นักวิชาการ 4)

“ครูต้องเป็นคนช่างสังเกต..”(นักพัฒนาครู 3)

5.2 ความเชื่อพื้นฐานของครูในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อที่ครูควรมีเป็นพื้นฐานเพื่อใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญกับความเชื่อที่ว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพทางวิชาการ เชื่อว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และวิธีการเรียนรู้ของแต่ละคนแตกต่างกัน เชื่อและศรัทธาในการกระทำของครูว่าจะสามารถช่วยเหลือพัฒนาผู้เรียนได้ เชื่อว่ามนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้และเชื่อว่าทุกคนต้องการเป็นคนดี ครูต้องเป็นผู้จุดประกายความดีงามให้กับนักเรียน

“ครูต้องมีความเชื่อว่าอาชีพของตนเป็นอาชีพ Professional เป็นวิชาชีพทางวิชาการ ครูจะต้องรู้ว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพเชิงวิชาการเหมือนหมอ ถ้าจะรักษาคนไข้ต้องมีการตรวจโดยเครื่องมือ ครูจะสอนเด็ก เราต้องมีมาตรฐานวัดความแตกต่าง ...เราต้องมีการพัฒนาความเชื่อตรงนี้มาก่อน ต้องเชื่อในความเปลี่ยนแปลง เราสามารถเปลี่ยนได้ เชื่อว่าเปลี่ยนได้ เด็กพัฒนาได้ ทุกคนด้วย ”(นักวิชาการ 4)

“ครูต้องเชื่อว่าเด็กทุกคนสอนได้ ถ้าบอกว่าเธอโง่ เธออะไรก็ไม่ได้ คนเราเรียนรู้ได้ ถ้าไม่เชื่ออย่างนั้น แก้อะไรไม่ได้ ทำอะไรไม่ได้ด้วย”(นักพัฒนาครู 2)

“เด็กทุกคนเรียนรู้ได้ นี่เป็นความเชื่อของคนทำงานปฏิรูปการศึกษา มันจะต้องเชื่อว่าเด็กเรียนรู้ได้ และต้องเข้าใจด้วยว่าวิธีการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน จะทำให้ครูเวลาวางแผนการสอน จัดกระบวนการเรียนการสอนตอบสนองวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายที่เหมาะสมกับเด็กของเขา”(นักพัฒนาครู 1)

“เชื่อว่า เราทำแล้วช่วยเหลือเด็กได้ ศรัทธาในการกระทำของเราจะช่วยเด็กได้ ตั้งใจ ศรัทธา นำประโยชน์ไปใช้ในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด”(นักพัฒนาครู 4)

“ต้องเชื่อว่า เราสามารถพัฒนาเขาได้ เด็กแต่ละคนต้องมีจุดเด่นอย่างใดอย่างหนึ่ง เขาอาจไม่เด่นอย่างหนึ่ง อาจไม่เก่งอย่างหนึ่ง เชื่อว่าทุกคนมีจุดเด่นจุดด้อย ต้องเสริมจุดเด่นพัฒนาจุดด้อย ให้เขาพัฒนาเต็มศักยภาพ”(ครูผู้สอน 3)

“เชื่อแบบไสยศาสตร์ไม่ใช่ ต้องเชื่อแบบวิทยาศาสตร์ มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ไสยศาสตร์เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ต้องยอมรับความเป็นมนุษย์ได้ สักดวลโลกยอมเปลี่ยนแปลงได้ เป็นเวโนยส์ตว์”(ครูผู้สอน 1)

“พีคิดว่าคนทุกคนต้องการเป็นคนดีทั้งนั้นแหละ เพียงแต่คนรอบข้างให้โอกาสเขาใหม่ ถ้ามีใครสักคนให้โอกาสเขาเป็นคนดี พีเชื่อว่าเขาเป็นคนดีได้”(ครูผู้สอน 4)

5.3 ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสามกลุ่มเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานที่ครูต้องมีในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นตรงกันว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นความรู้ที่สำคัญจำเป็นคือ ความรู้ในเรื่องจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อครูจะได้เข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ สามารถใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้

“ถ้าเราเข้าใจจิตวิทยา เข้าใจพัฒนาการเด็ก จะช่วยได้มาก จะรู้จักตัวนี้ดี รู้จักว่าเด็กวัยนี้เขา needs อะไร ต้องการอะไร ในขณะที่เด็กวัยนี้รำเริงแต่ทำไมคนนี้เงียบ อะไร

อย่างนี้ ...เรื่องของจิตวิทยานะ เรื่องของพัฒนาการแต่ละวัย เรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอน เทคนิคการจัดการเรียนการสอน”(นักพัฒนาครู 4)

“ที่อ่อนอยู่ตรงนี่คือจิตวิทยาการเรียนรู้ ...จะทำให้ครูเข้าใจเด็กมากขึ้น ..”
(นักวิชาการ 2)

“ต้องมีความรู้ทางจิตวิทยา ทางศิลปะการแสดง ไม่ใช่รู้เจาะลึกแบบนักอาชีพ แต่เราต้องรู้จิตวิทยาใหญ่ ๆ ”(ครูผู้สอน 1)

“ครูจะต้องรู้พัฒนาการ อ่านจิตวิทยาเยอะ ๆ ศึกษาทฤษฎีด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา”(ครูผู้สอน 2)

“รู้จิตวิทยาเด็กก่อน พัฒนาการเด็ก เรื่องจิตวิทยา ช่วยเรื่องขวัญกำลังใจ แรงจูงใจ ให้เขาอยากเรียน พัฒนาการเด็ก วุฒิภาวะเด็กว่าช่วงนี้เขามีความสนใจอะไร อายุขนาดนี้เขาน่าจะมีพัฒนาการใด รู้แค่นี้ผมคิดว่าคงจะทำอะไรได้ดีกว่าไม่สนใจด้านนั้นด้วย”(ครูผู้สอน 3)

“จิตวิทยานะสิ่งสำคัญ ครูต้องศึกษาจิตวิทยาพอสมควร ที่จริงครูทุกคนมีจิตวิทยา เพียงแต่ใส่ใจนิดหนึ่ง คือเราต้องรู้จักเลยว่า อย่างเธอชอบคนที่พูดจาอ่อนหวาน พี่ก็จะใช้ แต่บางคนบอกมึงมาพาไว้อย ก็โอเค เราต้องเอาตรงนี้มาใช้ด้วย จิตวิทยาคือศึกษาคนใช้ใหม่ ครูต้องเอาจิตวิทยามาใช้”(ครูผู้สอน 4)

“..ครูต้องมีความรู้เรื่องการทำงานของสมอง สมองซีกซ้ายซีกขวา”
(นักพัฒนาครู 3)

5.4 ทักษะพื้นฐานของครูที่ใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าทักษะพื้นฐานที่ครูต้องมีในการการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลคือ ครูจะต้องมีทักษะพื้นฐานในการสัมภาษณ์และการฟัง การสังเกต การออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

“ทักษะการสัมภาษณ์สำคัญ การล้วงความจริง ทักษะจะคู่กับบุคลิกที่เธอสร้างความเชื่อมั่น..เป็นฝีมือ ต้องสร้างศรัทธาให้เกิดว่าเราเป็นคนที่เก็บความลับอยู่ อบอุ่น อยู่ใกล้แล้วอบอุ่น คนเป็นครูเด็กจะมาระบายได้ เห็นใจเขา”(นักวิชาการ 3)

“ต้องเรื่องการสังเกตเด็ก พฤติกรรมบางอย่าง ถ้าเราสังเกตไม่ดีไม่รู้ละ”
(ครูผู้สอน 3)

“สังเกต คาดคะเน ลงข้อสรุป”(ครูผู้สอน 1)

“ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 13 กระบวนการ มันอาจจะไม่หมด แต่สิ่งสำคัญ
เด่นที่สุดคือการสังเกต ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาเด็ก แม้แต่เด็กไม่สบาย แม้เด็ก
ไม่บอกเรา เราต้องรู้”(ครูผู้สอน 4)

“.. ครูต้องมีความถนัด จับไว้ในการใช้เครื่องมือเครื่องมือ ออกแบบเครื่องมือ”
(นักพัฒนาครู 3)

“ครูต้องมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะในการเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้
รู้ด้วยตัวเอง ฉะนั้นทักษะที่สำคัญ เราฝึกตัวเองอย่างไร ให้เด็กเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง นั่น
คือทักษะที่ยิ่งใหญ่มาก ครูจะต้องฝึก”(นักวิชาการ 4)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยในขั้นตอนของการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน ประกอบ
ด้วยนักวิชาการ นักพัฒนาครู และครูผู้สอน สรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความ
สำคัญจำเป็นสำหรับครูเพื่อใช้ในการออกแบบและปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมสอดคล้อง
คล้อยกับผู้เรียนทำให้ครูรู้จักสภาพพื้นฐานของนักเรียนและสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อต่อ
ยอดการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
ยังมีความสำคัญตามหลักการปฏิรูปการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนั้นจะทำให้ครูรู้จักผลการสอนของตนเองที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนานัก
เรียนถือเป็นการประเมินตนเองของครู จุดเด่นจุดด้อย ปัญหา ธรรมชาติและพัฒนาการด้านสุข
ภาพร่างกาย สิ่งที่ครูจำเป็นต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ ด้านอารมณ์และสติปัญญา
มากที่สุด รองลงมาด้านสังคม ร่างกาย จุดเด่นจุดด้อย ธรรมชาติ/พัฒนาการ และครอบครัว ตาม
ลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ายุทธวิธีการรู้จักนัก
เรียนเป็นรายบุคคลตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิคือ การสังเกตพฤติกรรมจากการจัดกิจ
กรรมการเรียนการสอน รองลงมาเป็นการสอบถามพ่อแม่ผู้ปกครอง การสอบถามเพื่อน ครูและ
ใช้กระบวนการบริหารให้ความช่วยเหลือ มีการบันทึกข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นหมวดหมู่ การ
ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากระเบียบสะสม บัตรสุขภาพก่อนสอน การใช้เครื่องมือช่วยในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล มีการจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การพูดคุยกับ
นักเรียนโดยตรง มีการสรุปข้อมูลนักเรียนเพื่อประเมินผลหลังการสอนของตน ใช้การตรวจผลงาน
ข้อเขียนต่าง ๆ ของนักเรียน ใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้าน

การสร้างความเข้าใจข้อมูลของนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าควรให้มีการตั้งกลุ่มครูขึ้นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นกลุ่มวิจัยพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน ให้มีการบันทึกข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลแยกเป็นหมวดหมู่ด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา สุขภาพ เสนอแนะให้มีการสรุปข้อมูลของนักเรียนให้อยู่ใน 1 หน้ากระดาษต่อคน และให้มีการสรุปข้อมูลของนักเรียนเป็นระยะ ๆ ได้แก่ อย่างน้อยภาคเรียนละ 3 ครั้ง ให้มีการสรุปทุก 2 สัปดาห์ และเมื่อมีการจัดการเรียนการสอนผ่านไป 5 แผนการสอน

สำหรับการนำผลการรู้จักไปใช้ประโยชน์สำหรับการเรียนการสอนนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นโดยสรุป คือนำไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบและปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อต่อยอดการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกดีและมีความสุขในการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหา พัฒนาผู้เรียน

คุณลักษณะครูในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูต้องมีความละเอียดอ่อนของจิตใจ เป็นผู้มีความสุขกับการให้ มีใจรักในวิชาชีพครูและการเป็นคนช่างสังเกต ส่วนความเชื่อพื้นฐานในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษาคือ ครูต้องเชื่อว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพเชิงวิชาการ เชื่อว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และครูต้องเชื่อมั่นและศรัทธาในการกระทำของตนเองจะสามารถช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนได้ และคิดเสมอว่านักเรียนทุกคนต้องการเป็นคนดี คนเก่ง ต้องการให้ผู้ชื่นชมรับ สำหรับความรู้พื้นฐานที่ครูควรมี คือ ความรู้เรื่องจิตวิทยาการเรียนรู้ และจิตวิทยาพัฒนาการ นอกจากนั้นครูจะต้องมีทักษะพื้นฐานในการสัมภาษณ์ การสังเกต การออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง